

પ્રાગ્જિતસ્થાન

૧ સોમશંક ડી. શાહ
છવન નિવાસ સામે
ખાલીતાણા
(સોરાષ્ટ્ર)

૨ ચરસ્વતી પુસ્તક લેકર
હાથીખાના મનપોષ રૂઝે
મુમદાવાદ

૩ સેવંતિલાલ વી. જૈન
૨૦ મહાજન મતી
૧ લે માળે
મુંબઈ ૨

:: પ્રકાશક ::
શાહ રતિલાલ આમૃતલાલ (વકીલ)
દોશીનંદ ખાનગર,
પારણ. (દિનર ગ્રામરાત)

મુદ્રક એક રૂઝિયા

ખામીર, જેણે જૈન શાસનની વકાફગી માટે પોતાનું સર્વસ્વ સમાન
મણાતો અંધ દોડમાં મુકી બોજનને સાગસજનું કદી દીડું કે “ ક્યાં
માગો તેણી અને ક્યાં સર્વજન મનભગવંત એઓની સાથે બોજ
તમે તમારી સરખામણી કરવા માગો છો ? આવું બોલનાં તમે કરમાતા
નથી ” બપોલો ધનપાલનો શાસન પ્રત્યેનો સહન્ય ભાવ જોઈ મારાકાચ
નેઓની પામે નથી પડે છે ધન્ય છે... ધર્માભિમાનો ધનપાલને ! એક
કાળીકાઠી ના સ્વાર્થ માટે ધર્મને મુકી દેનાર મારી નિર્મળતા અને
સ્વાર્થ સાધતા જોઈને મને તમ્મર આવી જાય છે હાથ...! લોભ રૂપી
નાગજો અને વારી વારડો દીધો છે

વળી બીજા પ્રકરણમાં જગદુને જોઈ છુ અહા... હા... હા ..
ખરીજ સ્થાતિક સ્થિતિતા જગદુને જોવા મારુ દેવુ તેઓ પ્રત્યે એવાઈ
જાય છે જ્યારે પૈમામાં જ નાવડી તરી શકે તેવી હમારી આપણ/
માન્યતા તેમ જ ત્યારે પૈમા ક્રમાચરાના મેલમહેલ વિભાગની રેલ, તે વખતે કોરો
મનુ અનાજ મન ભાગે જ નહીં, પરતુ વગર માગે જૈન અર્પેનને
જાનવાર વિના, અજન ગણામતા મન બેઠ વિના એ આપે ગળે છે
ત્યારે મને અવગત કુળેવડા પાનુ રિક્કા ભાગે છો ! એ જીવંતાર્થ
જનાતા નથી મેટલુ તરી પાનુ બચ આજાર અને વિગમ ગકના કિમતી
રૂપી પાનુ એમ કીમે આમતા મકોચાતા નથી, આ જગદુના દાનનુ
અનુભવેન રૂપી ધરતીના કળામીટ પાનુના જેવી મારી કહોમતા જોઈને
હું અભિમાની બનું છું, કેઈની ગામ દુઃ પાનુ મારી મકને નથી

ત્યારે સમ્યક્ત્વ કેવું અણુમોલ રત્ન છે, એમાં પણ શ્રદ્ધા, આયરણ પ્રત્યેનો તરખાટ કેવો જગાડે છે. એનું આમેલુય ચિત્ર મારા મન કોતરે ઉપર કોતરાય છે, દશદશ જનને સંયમ માર્ગે પ્રતિબોધી આધારનો કાળિયો ઝોઠે લગાડવો, આમાં મને સમ્યક્ત્વના આધ્યાત્મિકતાનો મહાન દાહગોળો દેખાય છે; જે બ્રહ્માંડના પામાર તરવોને તોડી ફેડીને કૂચ કરતો કૂચા કરીને જાંપે છે, વગેરે દેખાય છે ત્યારે, મારા નિયમો 'આશ્રમ મારી મા... દાળ ઉપરથી શિરા ઉપર જા' ની ઉક્તિ મારામાં સાથેઈ થાય છે,

વધુ એક પૃથ્થ ખડ વટાવના હું સિધ્ધમેન ને જોઉં છું જેઓના અશ્વત્થ જ્ઞાનમાં કોઈ કાંઈ દેખાતી નથી એવા અપ્રિતમ જનના સમ સિદ્ધમેનને પણ પલકવારમાં સમય સુચકતા વાપરી વૃદ્ધવાદી કાયમ માટે પોતાના ચરણનો ઉપાસક બનાવી દે છે, સિદ્ધમેને પણ મનમાં કંઈના નિશ્ચય મુજબ સદર્પ રીતે વૃદ્ધવાદી સુમ્તિના શિષ્ય બને છે ત્યારના મનના નિશ્ચયની સોદાખાણ જોતા જ્યાં ત્યાં ભટકતા ચક્રના જેવું મારું સ્વરૂપ જોતા, અગડ અગડ ઢેકડા માનતા પેમે વાંદરો વાદ આવે છે...

વળી આગળના પડદામાં એજ વૃદ્ધવાદી સુમ્તિ શિષ્ય પ્રત્યેનું અપ્રિતમ વાતમત્ય દેખાય છે, દમક દમક કરતા વૃદ્ધવાદી સગિ સિદ્ધમેનની પાતળખી ઉપાડી સિદ્ધમેનના દોષનું નરનર ઓપરેશન કરે છે, ત્યારે સર્જનોના કૃત્ય કેવળશીની ઓપરેશનની ક્ષણગતા અને ચિત્તતાને નેરન પમાડે તેની તેમજ ગૂંમટ કાપતા પડેના ઈશ્વર લગાડાની વૃદ્ધવાદી

જે ફાલીફુલીને જે અભાડના દડા જેવું રૂપ લીધું છે; આયુ' રૂપક દોષકાર
થયુ નથી આજે પાપ કરનારો પોતાને તાત્પર્ય જોઈવાર તરીકે
જોઈએ છે. એ વિચારનાં શુ, થશે એમ આ કથાના સાદ પાડી
જાય છે.

નાગદત્તા પોતે બારબાર વર્ષ નુકી પોતાના મકાન બનાવવામાં
લોહીના પાણી કરી ગયા છે અને નાગદત્તને જાની કહે છે કે તારું સાત
ત્રિવિધનું આયુષ્ય જાડી છે સાત વર્ષ પછાડા કરી રહ્યો છે ? આ વાત
આજના મકાન માલીકને સમજવા જેવું છે કે મકાન માટે આજે જે
ઉત્તર પા ચાલી રહ્યા છે એ મકાનમાંથી એકવાર મુશ્કે ટામટ બાંધીને
તમને લઈ સમજાવના અગ્નિની ચિતામાં જાળી નાખશે, સાડા ગણ
દાયના સગિરને જે મુશ્કે ગળામાં ફેરવી નાખશે માટે અનંતના પ્રવાસે
ઉપડના પાડા અંદર રહેતો અનંતને જોઈ જાય રહે, નાગદત્તાના ધરે
જન્મકેતો પુત્ર એ પુરુષમાં નાગદત્તનો પુત્ર છે એ નાગદત્તની આજે
મિત્રકને મિત્રી લાગુ લગ કરી નાખશે જોઈ પુત્રને આજે નાગદત્ત ગમાડી
રહ્યો કે નાગદત્ત ગમાડના રમાડતા જ્યાં રહેશે છે. તેમાં એ પુત્રની
પેશાવની ધાર લાગ્યામાં પડે છે.

તે જન્મકેતો પણ અજ્ઞાનતાના કાળે જાણ રહ્યો છે, માદને
અધારે જાણ અગિરજ વસ્તુ છે, વળી પુત્રને દુરમન બને છે, પત્નિ
જેજી માતા બને છે ત્રિગેર જાની ભગવતના પ્રેરકીકવ વિચાર આ
મયાનક કદી જાય છે મન સગામાં કોઈને મિત્ર કે સગા ગળામાં જેવો
નથી, ને જે જેવો પ્રત્યે જમાન લાયક ફળી, મદુના દિવ માટે મેલો

પ્રેમ મોહતું હૃદ

(૧) નાના પટમાં રહેતું આખોચિયાત્તું પાણી ગંદુ છે, તેવી રીતે મોહ એ ગંદો છે ! વિશાળ પટમાં રહેતું નદીતું પાણી સ્વચ્છ છે, તેમ વિશ્વના વિશાળ પટમાં રહેતો પ્રેમ એ સ્વચ્છ છે !

(૨) મોહ એ પાણીનો પરપોટો છે, પ્રેમ એ સાગરના પાણી જેવો વિશાળ ગુણોનો ખજાનો છે પ્રેમ એ પ્રકૃષ્ટ પંથથી પ્રગતિનો પ્રકાશ છે, મોહ એ મરણની મોંઝાણ છે.

(૩) પ્રેમ અત્તરોને સ્થાન છે, મોહ તેલને સ્થાન છે. અત્તરમાં ફુલરતી સુવાસ છે તેલમાં કૃત્રિમ સુવાસ છે, તેમ પ્રેમ-અત્તરમાં ફુલરતી વાત્સલ્યની સુવાસ છે મોહમાં સ્વાધની કૃત્રિમતા છે

(૪) અત્તર, કપડામાં નાખ્યો તો એ ઠાધાના ઠલંક લરીકે નહિ રહે, તેલ કપડામાં નાખ્યો તો એ ઠાધાના ઠલંકની ઠહાની બન્યો, તેવી રીતે પ્રેમમાં વાસનાના ઠલંકને સ્થાન નથી, મોહમાં વાસનાના ઠલંકની ઠહાણી છે

આનુક્રમિકા

અક્રમ	કથાઓ	પાત્ર
૧	ફરીએ સોનાની લેમ ચળકી ઉઠયો	૧
૨	ધનનો એકઠો	૪
૩	આચારના રથાંત્રો એ સૂરીશ્વરજી	૮
૪	બાપરાદિ સૂત્રિ	૧૭
૫	શિંદ પોઠયો તે પેઠયો	૨૭
૬	સમયગઢશાનના તેજ પૂંજ	૪૫
૭	સમયવેદી આચાર્ય	૪૫
૮	શુરની ગજગ કળા	૪૭
૯	તપ અંગમના તેજ	૫૧
૧૦	મનના પાપ (તૈરાગ્ય કથા)	૫૪
૧૧	સંસારના વિપાક	૭૨
પ્રકીર્ણ		
૧૨	પટ્ટિ અને ચટાનાદ	૭૮
૧૩	સગુ અમૃત	૮૨
૧૪	સદ્ગુણનો યાજ્ઞ	૮૮
૧૫	તપ અને કીર્તિ	૯૧

હિન્દી એ એનાની જેમ બોલતી હિન્દી

મનપાત્ર જે સ્થિતિ જે સ્થિતિની દુનિયામાં હવે હવે
 હવે જેવીજ હવે હવે હવે જે જે હવે હવે હવે
 હવે હવે હવે હવે હવે હવે હવે હવે હવે હવે
 હવે હવે હવે હવે હવે હવે હવે હવે હવે હવે

પાંચુ હવે હવે હવે હવે હવે હવે હવે હવે હવે
 હવે હવે હવે હવે હવે હવે હવે હવે હવે
 હવે હવે હવે હવે હવે હવે હવે હવે હવે
 હવે હવે હવે હવે હવે હવે હવે હવે હવે

થયું હાંતને કચકચાવી સિંહ જેમ ત્રાડ પાડે તેમ ધનપાદે
ગર્જના કરી નહોં બને! નહોં બને! નહોં બને! લોજ
તમારી લેબાઈ લાજે છે મહાશય હું તમારો પડીત બરો
પણ પાંડુ (ઘાટી) નથી માટે આવી વાત કરવી શોભતી નથી
ક્યાં ઘોડો અને ક્યાં ગધેડો, ક્યાં ખજૂરો, ક્યાં ચંદ્ર, ક્યાં
ઠાંકરો અને ક્યાં મેરૂ, ક્યાં ડર કેડ સુકુટલંધી રામનો
ગાલિક ભરત અને ક્યાં તૃણ સમાન લોજ, ક્યાં ધર્મના
રહસ્ય દેનાર આદિનાથ તીર્થંકર, ક્યાં સ્ત્રી પાસે વારાંગનાની
જેમ નાચનાર નહાદેવ ક્યાં ઈન્દ્રપુરી સમાન અયોધ્યા ક્યાં
ઈમાન તું પણ ઈન્દ્ર કરનાર ધારા નગરી

લોજ પણ વાત સાંભળતા ફફડી ઉઠ્યો, હાય ! મારું
અપમાન, હું ઠાણ મને જોતાખ્યો સજ્જનનો સહાર માર
હાયમાં છે હૈ ત્યારે જો લાડવો ખા ! ધગધગતી ચિત્તા તેમ
કરાયી અને ધનપાલનું સર્વસ્વ સમાન જો થંથ બાળીને ખાખ
કરી નાખ્યો. ધનપાલની વયોની મહેનત ગ્રણુવારમાં વણસી ગઈ

ધનપાલને..... આ જોતાં ભારે તમ્મર આવ્યા હૃદય
લાંગીને જૂકા થઈ ગયું માથા ઉપર બળે વીજ પડી તેવો
આભાસ થયો જાતું જોત ધર્મના કમ સિદ્ધાંત દ્વારા આત્માને
સમજાવતાં માંડ માંડ ઘરે આવ્યો.

પુત્રી નિષ્ક મજરીએ પિતાને ગદ્ગદ જોતાં તે સ્તબ્ધ
બની ગઈ વત્તાવચ્ચમાં ગ્રામની કાલિમાં દેખાઈ, પિતાજી

થયું હાંતને ક્યકયાવી સિંહ જેમ ત્રાક પાડે તેમ ધનપાદે
ગજના કરી નહોં બને! નહોં બને! નહોં બને! લોજ
તમારી ભેજાઈ લાજે છે મહાશય હું તમારો પડીત ખરો
પણ પાંડુ (ધાટી) નથી માટે આવી વાત કરવી શોભતી નથી
ક્યાં ઘોડો અને ક્યાં ઝાંઘેડો, ક્યાં ખજૂરો, ક્યાં ચંદ્ર, ક્યાં
ઠાંકરો અને ક્યાં મેરૂ, ક્યાં ડર કેડ સુકુટલંબી રામના
ગાલિક ભરત અને ક્યાં તૃણ સમાન ભોજ, ક્યાં ધર્મના
રક્તચ દેનાર આદિનાથ તીર્થંકર, ક્યાં સ્ત્રી પાસે વારાંગનાની
જેમ નાચનાર મહાદેવ ક્યાં ઈન્દ્રપુરી સમાન અયોધ્યા ક્યાં
ઈમાન હું પણ ઈન્દ્ર કરનાર ધારા નગરી

ભોજ પણ વાત સાંભળતા ફફડી ઉઠ્યો, હાય! મારું
અપમાન, હું કાણ મને જોળાખ્યો સજનનો સહાર મારા
હાયમાં છે હે ત્યારે જો લાડવો ખા! ધગધગતી ચિત્તા તેવા
કરાવી અને ધનપાલનું સર્વસ્વ સમાન જો ગ્રંથ બાળીને ખાખ
કરી નાખ્યો. ધનપાલની વયોની મદેનત શ્રદ્ધવારમાં વણસી ગઈ

ધનપાલને..... આ જોતાં ભારે તમ્મર આવ્યા હૃદય
લાંગીને બૂકકો થઈ ગયું માથા ઉપર જાજો વીજ પડી તેવો
આભાગ થયો ખાંતુ જોન ધર્મના કમ સિદ્ધાંત દ્વારા આત્માને
સમજવતાં માંડ માંડ ધરે આવ્યો.

કુચી નિલક મંજરીએ પિતાને ચહેરો જોતાં તે સ્વપ્ન
બની ગઈ વાતચરણમાં ગ્રાહની કાલિમાં રેખાઈ, પિતાજી

આજ આશ્વીનું આમ લગ્ન હૃદય દેમ થઈ ગયું લાગે છે.
મારી સમજણમાં તો ભૂલ નથીને

બેટા.... .... તારું એમા કંઈ વળે તેમ નથી
જે થવાનું હતું તે થયું

પણ.... વત્સલ્યી હો તાત મને કહો તો ખરા ! કેટલી
વાર મોટાઈ ન થાય તે નાનાઈ જની લાય છે. મોટા હાથીને
હ કાવનાર મચ્છર ન હોઈ શકે; માટે પિતાજી જે હોય તે કહો

બેટા ત્તાજ વરોની મહેનતથી આદિનાથ કાવ્ય રચાયેલું
ચર્ચન પણ સુદર થયેલું રાજા લોજને બતાવ્યું ! લોજને
ગમ્યુ પણ ખરું પરતુ અહંકારની આગમાં, નામ્નાની નાગણ
માં ગર્વના ગાળામાં એ પ્રથમ રાજા લોજે ખતમ કરી નાખ્યો
હવે તો રહી છે ફક્ત તેની શાખ એમ કરીને અથ ધી ધતી
સુધી ધનપાલ તિલક મંજરીને આંસુના હીમકા ભરી ભરી
હાસ્તાન દહી રહ્યો હતો.

ત્યારે વચમાં તિલક મંજરી બોલી પિતાજી ચિંતા !
કોઈ શિતા દરવાના જરૂર નથી એ આપશ્ચીનો અંધ મને
દર્શય છે આપ કહો તો હમણાં સંભળાવી દઉં.

બેટા પણ તને દેવી કીર્તે એ યાદ રહ્યો પિતાજી !
દેવશુર ધર્મની કૃપાથી કોઈવાર વાંચનથી મને દુહયમ્મ
બની ગયો છે

બેટા બોલ ત્યારે થંથ ! તું બોલ અને હું લખું બધું
એ થંથ તિલક મંજરીના મુખમાંથી બહાર બહા વાણીની જાણી
ધ્વનિની જેમ નિકળવા માંડ્યો અને (ધનપાળે લખવા માંડ્યો
અને ફરી એ થંથ સાહિત્ય જગતમાં સોનાની જેમ ચળી
ઉઠ્યો. એણે નામ આદિનાથ-કાવ્યના બહાર પછી રાખ્યું
તિલકમંજરી.

પ્રકરણ ૨.

ધનનો એકડો

ગરીબને ધન આપતો, દીનતાને ધૈર્ય દેતો, અભિમાનને
દાકોટો આપતો. એક વીર પુરુષ ચૌદમાં સૈનામાં થઈ ગયો
જેની કીર્તિ આજ પણ અમર રીતે ગુંજી રહી છે.

એ કીર્તિને સ્થાપન કરનાર સંવત હતી ૧૩૧૫ની, એ
કીર્તિ તરીકે ગવાનાર હતો જગદુ.

વાત એમ હતી જાણ ૧૩૧૫માં દુષ્કાળે માન મૂકી
હતી. એનો નિકાસ પછે ગુજરાત ઠાઠીયાવાડ કચ્છ,
મહારાષ્ટ્ર પ્રદેશ પર સમુદ્રપ્રતો પડ્યો હતો. પરિણામે
અ.વ.વનંતી મારનીમાં ન બનવાનું અને મદ્યુદત્ત

જ્યારે મો માંગી સંપત્તી દેવા છતાંજે ના શેર અનાજ મલતું નહોં ત્યારે ચપટી અન્ન માટે હોજરીનું પુરું કરવા માટે પ્રિય પ્યારી પત્નિને શ્રીઠકાવનાર બન્યા હતા. પતિબંધા ! એ વિકરાળ કાળમાં માતા પોતાની કુખે ઉત્પન્ન કરનાર પુત્રને નજીવા ધાન્ય માટે તરછોડીને તજી દેના હતા, ભાઈ બહેનને તો બહેન ભાઈને થોડા અન્ન દાણા માટે દગો દેવામાં પાછી પાની કરતા નહોં

સહુના હૃદયમાં આ પ્રક્રિયા કરતાં ભારે આંચકો અનુભવાતો, ભારે દુઃખ થતું, ભારે સજ્જણાટી થતી, પરંતુ કાળના વિકરાળ કાળ પાસે આજ સહુ કોઈથી હેયાની ઉમદા વિચાર એણી આજે કાળ પાની ગઈ હતી

જગડુની વખારમાં લાખખો કરોડો મણ અનાજ ભયું હતું; જ એને થયું આવી તક ફરી નહોં મલે કમાવાની તક તો અનેક મલશે. દેવાની તક નહોં મળે જ્યારે લાખખો માણસો અન્ન વિના તરફડતા હોય ત્યારે પૈસા કમાવા લેવી નાદેશી બીજી કાઈ કોઈ શકે !

ન્યાય, નેહી એ એવું જીવન હતું હૃદયની પવિત્રતા એજ એવું ભુષણ હતું. ઉદારતા દાવી એજ એવું સર્વસ્વ હતું.

રાજવાન મહાવીરના ધર્મને પામેલો જગડુ દુષ્ટાગ ચસ્ત વિસ્તારમાં લાખખો મણ અનાજ વિના મૃત્યુએ મોકલેલો

હતો. સહુ કોઈને મોં માગ્યું ધન આપતો મિષ્ટાનોના
લોજન દેતો હતો તેના હાનના મુખ્ય કેન્દ્ર સ્થાનો હતા.
હિલ્હી, પાટણ, ખંભાત, ઘોળકા, ત્યાંથી અવાંતર નાના
ગામોમાં પણ સેંકડો મધ્ય અનાજ જતું હતું. ગામડે
ગામડે જગડુના ધર્મ જૈન શાસનની જય યોલાતી હતી

દુન્યવી સ્વાર્થને તજનારો જગતમાં અલોકીક સર્જન
કરનારો બને છે. સ્વાર્થની તીલાંજલી દેનારો પરમાર્થન
પરમ પુરુષાર્થને પામે છે. લોભથી લૂગનારો નહીં પણ લોભન
લૂંટનારો હૃદયની પવિત્રતાને પામે છે.

આજે કોઈને આ ને બીડીતું વ્યસન હોય છે તેમ
જગડુને હાનનું વ્યસન હતું હાન વિના તેણે ચેન ન પડે
હિહારતા ક્યાં વિના કળ ન પડે, બીજાને આપ્યા વગર
તાજગી ન આવે.

આજ જગડુએ હાન શાળાનો વિસ્તાર કરતા કરતા
૧૧૨ હાનશાળા દેલાવી જે હાન શાળાએ દુષ્કાળને મુકાબલે
દેશવૈ તૃદ્વાને તૃપ્તિમાં દેશવી, ભૂખ જવાળાને જલમય બનાવ

એમ કરતાં કરતાં જગડુની ખ્યાતી વિખ્યાત બન
ત્યાં જગડુને દોષ્ટએ કવું મદ્દાત્મન ખાનદાન કુટુંબ જગ
સમગ્ર રાજ્ય ધરનાં લાગે છે માંગણું તેને મરવા બરાબર
છે. પાંચવું તેણે યમ દારે પડોંગના જેવું લાગે છે.

તરત જગડુએ ખાનગી આવાસ ખોલ્યા જેમાં પોતાનું બારણું બંધ, દેવા માટે એવી ધારી રાખી યાચનારનું સુખ દેખાય નહીં. હાથની રેખા ઉપરથી ગણુસને માપીને યોગ્ય સોનું અપાતું સુવંસુ હીરાના ઘરેણાં ને યોગ્ય તે ઘરેણાં અપાતા હીરા ને યોગ્ય હીરા જડીત રત્નો અપાતા.

આ વાત પ્રત્યક્ષ લેખ એક સુસાક્ષર વિરમજામના યુવાન રાજવી વિશળદેવને વાત કરી વિશળદેવ હસ્યો દુષ્કાળમાં વાણીયો આવી રીતે દાન કરે ગાંઠા જેવી વાત છે. પચ્ચર ઠે વળી પારસમણી બનતો હશે વાણીયો અને ઉદાર ! ન બને ન બને !

મહારાજ એમ એની ઠેકડી ઉઠાવવાથી જગડુ ને જે લેખને આપ્યો છે. તે તમારી ઠેકડી ઉઠાવશે માટે આપ જાતે લેખએ આવો.

પચ્ચરની વાત સાંજળી વિશળદેવે હમ્મ જાત્રેશ્વર તરફ પાઠપંજ લંબાવ્યા. વેગવાન સાધનમાં પહોંચ્યો છે જાત્રેશ્વર ભણી મહારાજ વીસળદેવ જગડુના ખાનગી આવાસમાં છુપા વેશમાં આવી હાથ ધર્યો. જગડુને હાથની રેખા જોતાં યથું ટોઈ મહાન રાજવી જાળે આપત્તિમાં છે હાથમાં રહેલી સુદ્રિષ્ટા આદિ આણુસણો શરી આપ્યા, ખીલે હાથ ધર્યો તરત જગડુએ ખીલ હાથના રત્નનય વિંટીઓ સુદ્રિષ્ટાઓ શરી આપી.

બહારથી આવજ આવ્યો અજબ જમડું હાન કે છે.
ત્યારે જગડુએ કહ્યું જગડુ હાન કેતો નથી. પરંતુ દેનારું
ભાગ્ય જગડુ પાસે લે છે

પછી વિશળદેવે, જગડુની અન્ન શાળા, લોજનશાળા
વસ્ત્રશાળામાં ગયો, જ્યાં એકમાં ઘી થી તરબોળ મિઠાનો હતા
બીજામાં રેશમી ઝરીનાં કપડાંઓ વિગેરે દેવાતા નેઈ વિશળદેવ
અલોજ બની ગયો, એના મોઢામાંથી સરી પડ્યું, જગતમાં
ઘણા હાનેશ્વરી નેયા પરંતુ જેન શાસનના ધર્મને વસાવનાર
જગડુ જેવો હાનેશ્વરી નેવાયો નથી

ધન્ય જગડુ

પ્રકરણ ૩

આચારના સ્થંભ એ સૂરીશ્વરજી

(૧) પ્રાસાદમાં રહેલું શબ્દ પ્રાસાદને નામશેષ કં
નરીનેા મહાઅંધ તૂટે તો ઠેર ઠેર જેમ તારાજી નોતરા
શરીરમાં રહેલું શબ્દ જે હિપેશનીય બને શરીરને ખુબ
કે તેમ અજે નગરમાં શબ્દ રૂપ મુખાચાર મળતા જ
અને તે વ્યવસ્થા છે

હા. એ સમાચાર એવા હતા કે તેનો જો કોઈ ઉપાય ન થાય, કે હંલાજ ન મલે કે ઔષધ કારગત ન નિવડે તો વિધર્મીઓના ધસ્યક્ષતા ઘોડાપૂરના એંધાણુ દેખાય છે. સ્વાદવાદ સંસ્કૃતિ ઉપર ચમચેરા ચામી છાતીએ ઠેલેલી દેખાય છે, જૈન શાસન ઉપર આસને અડતી અગન જવાલાઓ દેખાય છે.

શેતા હશે એ સમાચાર ! અનાય સંસ્કૃતિના દરિયાના પ્રવાહમાં તણાઈ જવાના પૈસાના પ્રવાહમાં પૂરાઈ જનારા પાવૈયાઓના, દ્રષ્ટિરાગના દુષ્ટ દલિતોના !

ના..... ન હતા એ સમાચાર રાગના કે શોકના લઠાઈના કે યુદ્ધના, પૈસાના અવમૂલ્યન કે ચલણી નોટોના નાશના ! જેના કરતા એ વધુ જરૂરી અને મૂલ્યવાળા જૈન ને માટે હતા આચાર્ય ધર્મઘોષ સૂરિના સ્વાસ્થ્યના.... ...

વાત એમ હતી કે આચાર્ય શ્રી ધર્મઘોષ સૂરીસ્વરજી મ પ્રતિક્રમણ ર્યાં પછી બેઠા હતા. અને અચાનક તેમને ઠાળો ફૂટાદાર સર્જ રહેલો હતો અને એ સર્પના ઝેરે શરીરમાં પાસાવાર વેદના પ્રચરાવી હતી....

આ બિના સ્થળના માણસને ખબર પડતાં પ્રત્યેક જૈન નો બચ્ચો સૂરીસ્વરજીને ચાર ક્યારે થાય એના મટે અખુટ આતુર હતો, સૂરીસ્વરની વેદના સમાવવા માટે નાંમણીત વૈધ, શૂરા, મંત્ર, તંત્ર વાદીઓ બાબી ગયા હતાં,

અહુએ રાહુના ઉપાયો કયાં પરંતુ તેમને એકે ઉપાય
કારગલ નિબડી નહીં

ઘટિકામાં કાળ ઘસમસાટ ચાલતો હતો, તેમ અંધની
ચિંતા પારાવાર વધધી હતી પરંતુ સૂરીશ્વર પોતાની આધાર
માં તકલીન હતા

સૂરીશ્વરે પોતાના આત્માને ખુબ ઠેળવ્યો હતો અંતરાત્મા
સાથે જેઓ સહા સર્વપણે વાત કરતા હતા. અર્વ દેવમાં
તેમનો એ શુંભરવ હતો સર્વ સાથે એજ મજબૂત હતી અર્વ
ભાગમાં એજ એમનું ધ્યેય હતું કે આત્માનું ઉર્વમન કરવું.

એથી આ સૂરીશ્વરજી આત્માને અત્યુકુળ વિચાર કરી
રહ્યા હતા. અને આત્માના પ્રેરાએલા જરૂરી ઉચ્ચાર કરી
રહ્યા હતા, અને આત્માના રાહ ચિંધે કઠોર આચાર પાલી
રહ્યા હતા, જેન શાસન પ્રત્યે તેમનો પ્યાર પરાકાષ્ટાએ
હતો, તેઓ કહેતા હતા, જેન શાસન એજ આત્માને ચાલવા
માટેનો સાચો માર્ગ છે

નાજિયેર બહારથી લાલ હાથ છે અને અંદરથી સફે
હાથ છે. તેમ આ સૂરીશ્વરને બહારથી, વેદના પારાવાર હર્ષ
પીડાનો દોષ સુમાર નથી, અને અંતરમાં દોષ ઉકરાટને
દાપ નથી

ધરે તે આ મદાપુરુષ પેનાની વેદના દર્શવારમાં

તેઓ સમતાની કાળી ઉપર બુલતાં હતા ત્યાં શાશ્વત મુખે
કાયલો ટહુકારા ઠરી રહી હતી.

એ સૂરીશ્વર સંસારમાં વિષય કથાયથી સળકતા જો
માટે, ઘર...ર...ની આહ પોકારતા પશિકે માટે ! સમજે
વિષય વ્યાધિની ગીબમકતુમાં ઘેધુર વઠલાની છાયા સમાન હતા

સંસારમાં ચારે બાજુ વિષય કથાયના ભડકા બની
રહ્યા હતા, છતાં એ ભડકામાં રહેવા છતાં એ નામશેષ જો
બળ્યા નથી, સંસારના સમુદ્રમાં ઉંઘા પ્રવાહે તરી જો
તરવાનો સાચો સાઠ આપ્યો છે, એ મહાપુરુષને વ્યાધિ થતા
ઉપાધિ અનેકમે થઈ; ઘા અહીં લાગ્યો છે, લોહી બીજને
નિકળ્યું છે, ઠેવું આશ્ચર્ય !

એ મહાપુરુષે આપેલ સંદેશને વહન કરનારા મહા-
ત્માઓની પરંપરામાં આજે પણ યત્ કિંચિત આચાર દેખાય
છે, એ પણ... એ મહાપુરુષનો પ્રભાવ છે, આજના વિજ્ઞાન
સ્પુટનીક યુગમાં ભૌતિકવાદીઓ કહે છે કે ચમત્કાર બતાવો...

શું આ ચમત્કાર નથી કે આજે વિષય કથાયની
સીમાતીત સીમાઓ સંગગી રહી છે જ્યારે નાટક સિનેમામાં
લે હો અગ્રૂર બન્યા છે જ્યારે સ્ત્રીના નેત્ર પદ્મલવમાં જળતા
પ્રવહની જેમ જોયો જીવન વીનાવી રહ્યા છે ત્યારે પણ એ
અચર્યના પગલે યત્ કિંચિત ચાલી ધમનો સાચો સંદેશ
જેત ત્યાંથી આપી રહ્યા છે

શું આ મહાપુરુષ કોઈ ગૂઢ રસ્યોને બાહ્યતા ન હતા, કોઈ મંત્ર, તંત્ર, સાધ્યા ન હતા કોઈ દેવ દેવીને હાજરા હજૂર કરી શકતા ન હતા, બધું એ મહાપુરુષ બાહ્યતા હતા, છતાં એ જો મહાપુરુષ શરીરથી નિર્વેપ દેમ ભની ગયા ! જીવદેવ વ્યાધિમાં જેવું ઔષધ લેવા ફવાટું પણ ફરકતું નથી.

કારણ મહાપુરુષ સમજતા હતા કે સંસારમાં પ્રાપ્ત કરેલું લોગવડું એજ તેઓ પાપ સમજતા હતા લોગવવાથી તો ટાઈફોઈડની વ્યાધિમાં મળેલો દૂધપાક આરોગીએ તો જેવી દયા થાય તેવી દયા આપણી આ સંસારમાં થાય.

જો કે દૂધપાક ખાતા થોડો આનંદ તે વખતે અનુભવાય તેમ સંસારને માટે કરેલો ઉપયોગ તે વખતે શાંતિ ક્ષણવાર આપી દે પછી શું ! ખણજીવાને ખણુ કરવા જેટલી શાંતિ પછી ધોર બળતરા—

આ મહાપુરુષ કારે તો ચપટી વગાડીને સારું કરી શકે તેમ ઉ એમ પ્રત્યેક જૈન સમાજનો માનવી માનતો હતો પરંતુ આ સૂરીશ્વરને તે માટે ઉપયોગ કરવાનું કહેવું એ પણ તેઓ વાઘની શુશ્રૂષામાં જવા જેવું સમજતા હતા.

પ્રકૃતિના રત્નાતન તત્વોના સ્વભાવને તેઓ સમજી શકતા હતા, તેથી તેઓ દાગિની કંચન દાસાથી બહાર જેવાઈને પ્રકૃતિના અગમ નિગમ રહસ્યો પામ્યા હતા, એ ગૂઢ રહસ્ય તેઓ પ્રાપ્ત કરે છે તેઓ પ્યાનસ્ય યોગી બની વાંચે છે. આના સુખતા મલિત તેઓ જ બનતા દોષ છે.

આચા માલિક કોઈ દિવસ મનસ્વી બનતા નથી. મને લોગવનું જો જોવનો ચિદ્વાંત નહીં પણ જનનો ચિદ્વાંત સમજે

કોઈ ઉપાય કારગત ન નિવડયો ત્યારે હમ્મરો કે મુઝકે મુઝકે નડી રહ્યા છે ઉપચાર કરવા છતાંજો કોઈ ઉપ ન મળતા તેજો ગુમરાહ ગુમ વી બેઠા છે

અનેક ઉપચારો કરવા છતાંજો કોઈ ઉપાય કારગત નિવડયો નથી, કોઈ ઉપચાર સફળ થયો નથી, કોઈ ઇતિ ઇતિ ઇતિ વ્યતાના પૂર્ણ પથે પહોંચ્યો નથી, ત્યારે હમ્મરો સન્નારી અને ગજગનો આ મહાપુરુષને પહોંચા મરી રહ્યાં

ત્યાં તો જોઈ લાઈ મન મોડી, નન તોડી, કર જે આરજુ કરી રહ્યા છે આપ અમારા આધાર, આપ અમારું મુકાની, આપ અમારી સંસાર સાગરમાં નાવ, તો આપ વિના અમારું શું થશે ?

માટે આપ કોઈ આપડીના આરોગ્યનો ઇલાજ બતાવે જેથી કંઈ અમે રાહ અમમવીજો

ત્યાં બીજો આગેવાન બોલ્યો કે મહાપુરુષ આપ અમારી રક્ષાને કાળે, અમારા લાવ પ્રાણના કલ્પના કાળે, અમારા હમ્મરો અ હમ્મરો કાળે, અમારું અમારું માટે જીવસીનન સમ. છે ; આપ અમારામાં અમારા હમ્મરો માટે દિવસ રાત્રી ; આપ અમારી અમારા માટે ગુનાત્ર સમાન છે,

લોઠ સાંભળી સ્તબ્ધ બની ગયા, ઔષધ લેવા જતાં લિલડી સામી મળી લિલડી પાસેથી વેલડી લઈ જમીન ઉપર ઘસી અને સૂરીશ્વરને દેષ લગાડ્યો, સૂરીશ્વરને તરત સાડું થઈ ગયું.

આ સૂરીશ્વરની નિસ્પૃહતા જોઈ અનેક લોકો ત્યાગના માર્ગે સંશયો, આવા આચાર્યથી અનેક રાજા મહારાજા પ્રતિબોધ પામ્યા. આવા અચાર્યો શાસનના શત્રુગાર છે આચાર એજ આચાર્ય'ત્વ' પ્રથમ કતવ્ય છે

શામનનો સ્થાંભ આચાર છે. જોનેતરો ને જોન પ્રત્યેક બહુમાન આજે પણ આચારથી છે આચાર બિનાનો વિચાર એ ત્રિશત છે તેમાં પોતે ભર્યો છે. અને અનેકને દારણાવી જમ છે

આ આચાર્ય'ધીને સાડું થવાના અમાચાર પાણીમાં જેમ તેજસ્વી ટીપું વ્યાપ્ત થાય તેમ ચારે બાજુ અમાચાર ફેલાતા ઘરે ઘરે વાંજિત્રો વાગ્યા, ગીતો ગવાયા, તોરણો બંધાયા અને ચતુ દોષના દુદયમાં સૂરીશ્વર હતા કરતાં સો ઘણા રમતા થયા.

ધન્ય એ અચાર્ય ધર્મ'વોપ સૂરીશ્વરને !

ધન્ય એ પેયદશ'હના સુરવ' સૂરીશ્વર ધર્મ'વોપ સૂરિને !

કારણ કે તેઓશ્રીને યોગના પ્રયોગો સિદ્ધ થયેલા હતા.

નિદ્રામાં પણ સાઠા ત્રણ કરોડ શેમે શેમ એ મન સુવનની પ્રયોગશાળામાંથી જ્યણાનો મહા વિદ્યુત ૪૧૦ મેગાવોલ્ટ પાવરને પ્રસારીત કરી રહ્યો હતો એના તાર દ્વારા સૂરિદેવ ઉઘમાં પડખા ફેરવતા ત્યારે ધર્મધ્વજ ઓઘો ભૂમિને પૂજી નીરણપદ્મ રહીત ભૂમિ શુદ્ધ કરતો તેના ઉપર સૂરિદેવ પડખુ ફેરવી દેહ સ્થાપન કરતા હતા.

થોડીવારમાં ઉઘ એ સ્વપ્નમાં રૂપાન્વીત બની સુદૃઢ કરનાર શુરવીર સાધક સ્વપ્નને મંલતા એ પણ પોતાના વૈભવમાંથી એક સ્વપ્ન પટ પાથરી દીધેલ એ સ્વપ્ન પટમ સૂરિદેવે જોયેલ કે ઘોચનને વિકસીત કરતો એક બાળા દેરાસરના ચિખરના અમ્ર લાગ ઉપર ધ્વજને હાલેરાવી રહેલ છે.

એ સ્થળ હતું મોઢેરા ગામ, ત્યાં મનોહરણી મદાવીરનું મૂર્તિ મલક મલક મરફી રહી હતી એ ચોત્થ તીથે સ્વર્ગે બન્યું હતું એટલું જ નહી પણ તીથે રૂપ જ હતું.

પ્રભાતમાં આ સ્વપ્ન નેહ સૂરીશ્વરે જોના બાબત થય તુરંત સ્વપ્ન સ્મૃતિપટમાં આવતા પ્રસન્નતાનો પાશવાર પ્રગટમે અને તે બાજે શાંતિના કિર્વાનમનનો ભાગ કરતો હતો.

એ તીથેના દુધમય ચિખરો ઉપર પ્રવેન લાગતી એ પત્ની અને તારી આજને અરતી ધજલો દર રહેત તે દેવે અવનનું અમૃત આપતી હતી એની પામે માંધેત્રી ઘંટ

ઓતું પાશ્વું જંગિત સમીરની સૂક્ષ્મવાટે સૂરસર સૂરસર કરતું
મહુને સોલલસીત કરી રહ્યું હતું.

બધા ગુહ્યુંત મતા કૃકઠાઓ કૃકટે કૃક કરી રહ્યા હતા.
સૂરીશ્વરની નયનના દ્વાર ઉદ્ભવ્યા સ્મૃતિ તટે આવેલું સોનેરી
સ્વપ્નનું સ્મરણ થયું અને એ સ્વપ્નને સ્પર્શતા તેઓ
સ્વાધ્યાય ધ્યાનમાં મગ્ન બન્યા.

રાત્રિ દરમિયાન થયેલા પાપનું પક્ષાલન કરનાર પ્રતિક્રમણ
પૂર્ણ થયું અને સૂર્યના સારથી ઉપાસે જળદાળાના ચોતી વેચાં

નૂરા પદાટોચી કરી કરીને આવેલ દાઢ સૂર્ય પોતાના
સોનેરી ઠિંચણો દ્વારા સૂરીશ્વરને સ્પર્શ્યો અને સોનેરી
હિતાનમાં સુવેણાંદર લખવા પ્રેરણા કરતા રહ્યું ચાહો દેશસ્થ
જવાનો દાઈમ થયો છે

આવેલ સ્વપ્નને બધા મહાત્માઓને લેખા કરી
સૂરીશ્વરે કહ્યું કે આજ રાતના સ્વપ્નમાં મારા નયનદ્વારને
ઉપાડી એક સે.દરે કીડા કરતો દેરાજરના શિખરે ચઢી
પવન હોરાવતો એ જોયો.

વિનય આપના નિધાનના એ નિધાન શિષ્યોએ સૂરીશ્વરને
સ્વપ્નનો ફલાદેય પૂછ્યો અને વળતા જવાએ સૂરીશ્વરે સ્વપ્ન
આપનો એ પ્રાસ કર્યો કે આજે તો ત આસનના મહે ભાગ્યથી
વાદીઓને વિરવામાં દેહરી મિંદ સમાન આદાત અસ્થિતિને

અવતાર બનનાર તમને તમારા શુરભાર્થ બનનારનો લાભ થયે જેહના તેજસ્વી પરમાણુ સારી પૃથ્વીને ગૌરવન્વિત બનાવશે. ભારતની લલાટ ઉપર 'ધર્મસૂત્ર' તેજ ક્ષીબાર ઝબકી ઉઠશે.

સ્વપ્નનો ક્ષણદેશનો અનુભવ કરવા તરત સૂરીશ્વરે શિષ્ય સમુદાય સાથે દર્શન કરવા ઝમન કયું”.

ઝમન થતાંની સાથે વાયુમંડળમાં ઉન્નતિ જણાતી હતી શકુનિ શકુનમય ચોરબકોર કરી રહી હતી. વાતાવરણ પુષ્પ પુરુષને પ્રાપ્ત થવાનો ચોક્કસ સાદ પાડી રહ્યો હતો.

આચાર્ય ભગવંત દેરાશ્વર અમીપ આવ્યા હૃદયમાં રહેલા ઉધાત્મકને અવળા કરવા પ્રદક્ષિણા કરી, અને ત્રિલોકનાથ ભગવાનને વંદણા કરી ત્યાં તો છ વર્ષનું એક બાળક સૂરીશ્વરના ચરણમાં આરોટી રહ્યું હતું.

સૂરીશ્વરે બાળકના તેજસ્વી લાલાટમાં તેજસ્વી પરમાણુ નો પૂંજ જોયો જે તેજ પૂંજના ભાવ મંદળ અંશારના રૈન્દશને થ કરવાનું કહી રહ્યો હતો.

સૂરીશ્વરે જાણ્યું આ બાળક અવિધ્યમા યોગીશ્વર બનશે એટલું નહીં અનેકને યોગીશ્વરમાં થવા અદ્વાયક થયે અનેકને યોગીશ્વરની તાલીમ આપશે અને અનેકને યોગીશ્વર અવ કરશે.

સૂરીશ્વરે બાળકને પૂછ્યું છે બાળક તમારું નામ શું? તમે કયા ગામના, તમારા માતા પિતાનું નામ શું? હાલ કયા પ્રયોજને તમારે આવવાનું થયું છે.

હું ગુરુદેવ પંચાલ દેશનો છું વતની છું દેશીને હમન કરનાર ગુણ વિભૂષિત સૂરપાર મારું નામ છે. બપ્પ નામે મારે પિતા છે અને જદિ નામે મારી માતા છે. પિતાજી ઠાઈ શત્રુને પરાસ્ત કરવા જઈ રહ્યા હતા ત્યાં મેં પણ જવા આવ્યો હતો પરંતુ પિતાજીએ મને શત્રુનું વિદારણ કરવા માટે ગમાર ગણ્યો તેથી હું રીક્ષાઈને અહીં આવ્યો છું.

સૂરીશ્વરે બાળકને મીઠી અને મધુરી શાખામાં કહ્યું કે તે વત્સ તું અમારી સાથે રહીશ બાળકે પ્રત્યુત્તરમાં જણાવ્યું કે શાહેબ તો તો મારે બધાળે આંબા પાક્યા, સોનું વસ્ત્રું, મારું આગ્ય દબડી બધું, અને પછી એ બાળક સૂરીશ્વરની સાથે રહેવા લાગ્યું.

પરિવ્રતના પ્રથમ દિવસે બાળકે સૂરીશ્વરને એક હલ્લર મોકલે કરસ્ય કરી આપ્યા આત્મશાત્ કરી દીધા, તેમાં તે તેને અનેક જ્ઞાન નિજાનની તેજ છાયા મળી.

સૂરીશ્વર બાળકને પૂજ્ય સાયવતા અને હવે આ બાળકને માત્ર પિતા પાસેથી હવે રીતે વિદિ પૂર્વે મદદ મેલો તેનીજ યોજના થઈતા હતા.

અવતાર બનનાર તમને તમારા ગુરુબાઈ બનનારનો લાભ થશે જેહના તેજસ્વી પરમાણુ સારી પૃથ્વીને ગૌરવન્વિત બનાવશે. ભારતની લલાટ ઉપર 'મહાસૂત્ર' તેજ ક્ષીબાર ઝબકી ઉઠશે.

સ્વપ્નનો ક્ષણદેશનો અનુભવ કરવા તરત સૂરીશ્વરે શિષ્ય સમુદાય સાથે દર્શન કરવા ગમન કર્યું.

ગમન થતાંની સાથે વાયુમંડળમાં ઉન્નતિ જણાતી હતી શકુનિ શકુનમય ચોરબકોર કરી રહી હતી. વાતાવરણ પુષ્પ પુષ્પને પ્રાપ્ત થવાનો ચોક્કસ સાદ પાડી રહ્યો હતો.

આચાર્ય ભગવંત દેરાશ્વર અગ્રીપ આવ્યા હૃદયમાં રહેલા ઉધાત્મકને અવળા કરવા પ્રદક્ષિણા કરી, અને ત્રિલોકનામ ભગવાનને વંદણા કરી ત્યાં તો છ વર્ષનું એક બાળક સૂરીશ્વરના ચરણમાં આરોટી રહ્યું હતું.

સૂરીશ્વરે બાળકના તેજસ્વી લાલાટમાં તેજસ્વી પરમાણુ નો પૂંજ જોયો જે તેજ પૂજના ભાવ મંદળ અંસારના રૈન્દ્રધને થ કરવાનું કહી રહ્યો હતો.

સૂરીશ્વરે જાણ્યું આ બાળક અવિધ્યમા યોગીશ્વર બનશે એટલું નહીં અનેકને યોગીશ્વરમાં થવા અદ્વાયક થશે અનેકને યોગીશ્વરની તાલીમ આપશે અને અનેકને યોગીશ્વર માર કરશે.

સૂરીશ્વરે બાળકને પૂછ્યું છે બાળક તમારું નામ શું? તમે કયા ગામના, તમારા માતા પિતાનું નામ શું? હાલ કયા પ્રયોજને તમારે આવવાનું થયું છે.

હું ગુરુદેવ પંચાલ દેશનો છું વતની છું દેશીને ધમત કરનાર ગુણ વિભૂષિત સૂર્યાર માઈ નામ છે. બપ્પ નામે મારે પિતા છે અને ભટ્ટિ નામે મારી માતા છે. પિતાજી ઠાઈ શત્રુને પરાસ્ત કરવા બંધ રહ્યા હતા ત્યાં મેં પણ જવા આવ્યો હતો પરંતુ પિતાજીએ મને શત્રુનું વિદારણ કરવા માટે ગમાર ગ.૭૫૦ તેજી છું સીધાઈને બહી આવ્યો છું.

સૂરીશ્વરે બાળકને મીઠી અને મધુરી ભાષામાં કહ્યું કે દે જતલ તું અમારી સાથે રહીશ બાળકે પ્રત્યુત્તરમાં જણાવ્યું કે હાજીવ તો તો મારે બહાળે બાળા પાક્યા, સોઈ વરસું, મારું બાળ્ય દવડી ગયું, અને પછી એ બાળક સૂરીશ્વરની સાથે રહેવા લાગ્યું.

પરિચરના પ્રથમ દિવસે બાળકે સૂરીશ્વરને કોઈ હજાર કોઈ હંસ્ય કરી બાપ્પા આત્મસાત્ કરી લીધા, તેમાં તો તેને અનેક જ્ઞાન વિજ્ઞાનની તેજ છાયા મળી.

સૂરીશ્વરે બાળકને પૂછ્યું કયાવડા અને હવે આ બાળકને માત્ર પિતા પાસેજ રહી રહે વિદિ પૂરે મદદ કરવો તેનીજ યોજના ઘડતા હતા.

ઉચ્ચાર ધ્વનિ એવા વૈજ્ઞાનિક વિદ્યુત આંદોલનથી બાંધ્યા છે તરતજ આકાશ ગંગામાં સ્નાન કરતી વચ્ચે રહીત સરસ્વતી દોડતી દોડતી આવીને ઉભી રહી.

દેવીની નગ્ન અવસ્થા નિહાળતા અપ્પમદ્વિએ પોતાનીયું મસ્તક ઠરી ઊઘી દિશામાં ભેંચું.

ત્યારે સરસ્વતી દેવીએ કહ્યું તારા મંત્રના પ્રભાવે બધું કામ વેગળું મૂકીને આવી છું હે વત્સ ! હવે તું જે મોહું કરે તે તને ચોક્કસ નથી.

દેવી ! તારી વચ્ચે રહીત અવસ્થામાં તારી સામે રીતે ભેંધ શકાય.

દેવી પણ પોતાની શરીર ઉપરની દૃષ્ટિ નાખતા શરૂ ગઈ અને બોલી અરો આપનું બદાયમ મત કેવું મજા છે જે અદોળમેડની ચૂલાને યાદ કરાવે.

અપ્પમદ્વિ ઉપર ખુશ થતા દેવીએ કહ્યું માંગ વચ્ચે તારા ઉપર તુટમાન છું કે તારા જોવારખા લઈને છું કે તારા જેવો સાત્વીક પુરુષ જડ્યો જડે તેવો નથી

અપ્પમદ્વિની શાન્ત અમી ઝરની વેધક દૃષ્ટિ સરસ્વતીના ડાંગ થઈ સુધી આગંતવ્યની આદરેક કન્યા કરી.

બપ્પભટ્ટિએ સરસ્વતીને કહ્યું કે મારે જિનેશ્વરદેવના પ્રભાવે
બધું સારું છે આ જાંબળી સરસ્વતી બપ્પભટ્ટિની નિષ્કૃદાથી
વધારે અંબાઈ ગઈ; એટલુંજ નહીં પણ આકર્ષીત થઈ ગઈ

આ શ્રમણ સંસ્કૃતિની બપ્પભટ્ટિની મળમણ ચેતના
પદગ હપર બે બાહી યાચરનાર અને રેશમી ચાદરના ગૂંથેલા
ઓશીશાની હંમકાવાળાને નહીં અમળાય.

આ જોબસ્કીતા આંખને જ્ઞાનંદ દેનારી પરિણામે
આંખનો નાશ કરનારી રૂપેરી પઠદા પર રહેલ સિને તારીઠાઓના
સૌન્દર્યમાં સર્વંશર ઘેલું લાગનાર જ્ઞાત્યું નહીં માની શકે!
શરણુ કે તેની દાદિ પતીત થયેલી હોય છે

આ બપ્પભટ્ટિને સોળ વર્ષની તરુણ વયમાં સૂરીશ્વરે
જ્ઞાત્યાર્ય પદવી આપવાનું નહીં. ક્યું... જ્ઞાત્યાર્ય પદવીમાં
બળબળ ગળબળો મહોત્સવ ઉજવાયો. સરસ્વતી દેવી પણ
જ્ઞાત્યાર્ય પદવીની વિધા થતા બપ્પભટ્ટિના ખજા હપર નૃત્ય
કરવા લાગી.

શુરદેવ જ્ઞાત્યાર્ય કારી લાડી ચિંતામાં ડુબી ગયા, સૂરિશ્વરને
બપ્પભટ્ટિએ પૂછ્યું કે શુરદેવ જ્ઞાત્યાર્ય જામ કેમ ખિજ થઈ
ગયા છો ?

ત્યારે સૂરીશ્વરે જ્ઞાત્યાર્યતા જ્ઞાત્યાર્યતા કહું વચ્ચે તારી
કુશાલવસ્ત્ર છે રાખ્યો તારા કપડા, જ્ઞાત્યાર્યને ગાંડુ બનાવે
તેલું તારે રૂપ... તો તારે શું.....રહે ?

આ મહાપુરૂષને બાહ્ય તપશ્ચર્યા કરવાની કઠીન પદ્ધતી, છતાં એ લક્ષ્ય તો તેઓનું ત્યાં જ હતું. તપ ઉપર તેઓએ જોઈને બારે પ્રેમ હતો, આહારમાંથી અણાહારી પદ પ્રાપ્ત કરવાના તેઓના હિમાન અરમાન હતાં.

એ મહાપુરૂષ સમજતા કે બાહ્ય વિના અભ્યંતર આવડું થઈ શકે છે; ઘરમાં જવા માટે દ્વાર ખોલવા બહાર જ જવા રહેવું પડે તેમ આત્માના ઘરમાં જવા માટે અભ્યંતર દ્વાર ખોલવા માટે બાહ્ય તપમાં ઉતરવું રહે જ, ખોરાક પણ બાહ્ય સાધનદ્વારા અંદર જાય છે, બાહ્ય વિના અભ્યંતર પામી શકાતું નથી.

હા, જરૂર તેઓ માનતા, બાહ્ય એ સાધન છે અને અભ્યંતર એ સાધ્ય છે. સાધ્ય દ્રવ્યને રાખવા સાધન તરેલી વાસણની જરૂર પડે છે, એટલે સાધન વિના સાધ્ય સાધક સાધી શકતો નથી. આ વાત એમના રૂંવાટે સ્વરાઈ થઈ હતી. તેથી જ સાધન એ એમનું ગીત હતું. જાવના એ એમનું સંમીત હતું.

આ સાધના અને જાવના દ્વારા તેઓને પ્રત્યેક દેહકોષ સાધ્ય નિષ્ક પાવરદાઈ જાવના, એમાંથી અનેક કૃતિઓ સર્જાઈ, એ કૃતિઓએ અનેકમાં પ્રકાશ પામ્યા.

આ મહાપુરૂષે જાણે આહાર સંજ્ઞા સામે તુચ્છ યુક્તિ
આરંભેલું. તે જાણે પૂર્ણતાના પથ પ્રાપ્ત કરવાના વધામણાં આપી
રહું હતું. ટોહીના ખુંદે ખુંદમાં અને કણેકણમાં એકજ
ભાવના ઘૂંટાતી હતી કે હું આત્મન્ ! અનંત કાળમાં અનંત
અનંત આહાર કરતાં હજી તું તૃપ્ત થયો નહીં આ મનખા
જન્મ પામી શું કયું ? જે મહાપુરૂષે સાધના કરવામાં દેહકં
હીર દાહી નાંખ્યું હતું; છતાંજે તેમને એમ લાગતું હતું કે
સાધના રૂપી રત્નરાશીમાંથી એક તરણું પણ પામ્યો નથી

તપચિંતવણીના કાઉન્સિલમાં આત્માની ખુબ ઊંડી
મસ્તીમાં ચઢી ગયા અને વળતી પણ નિષ્કંચ કચો કે “દેહં
પાતયામિ કાયં” સાધયામિ” આજ મારે અઉવિહાર ઉપવાસ
કરવો.

તેઓનું જીવન વિચાર અને વાણીના પરપોટા ન હતા,
ભાવના અને કર્તવ્યના ઊંડા ઉત્તર ધ્રુવ અને દશિષ્ઠ ધ્રુવ
જેવા સમ સામા મોઢા કરી બેઠા ન હતા, અર્થાત્ અને
આચરણને નેઓના જીવનમાં બારમો ચંદ્રમાં નહતો, પરંતુ
તૃત્તિ અને તૃત્તિ એક દોરે સંગીત અને નૃત્યની મોજ માણી
રહ્યાં હતાં જીવન મિતારની તારે તારમાં એક સંગીત
રૂપ હતું કે “જનન તુજ સદુત્તું દર્પણ બન”

ઉપાધ્યાયજી ઉદયસ્ત સહારાજને તપ ચિંતવણીને।
 ઠાઉશ્શગ પૂર્ણ થયે। પ્રતિક્રમણ થતાં થતાં તે। અરુણોદય
 થયે। પંખીઓ ગાઈ રહ્યાં હતાં, ઉત્સાહ ઉપાતાં ફિરવોની
 સાથે હૃદય થત દમળ લેમ ચાલે ખીલી ઉઠ્યું હતું, બાળે
 લાખ લાખ સોડમના કુવારા જ ન હોય.

પછી તસ્ત તેજો પ્રભુનાં દર્શન દરવા ગયા, જાને
 બજવાનને દેખનાંની શાંતિ આજ ગાઠાયેલા બની ગયા.

શાળચક્રો પોતાના ચક્રને ફેરવતાં બપોરના બ્રહ્મ વગાડયા
 જાને ગરમી હો મારું દામ, તાપ સોળે યજ્ઞગાર રજી ઉછળી
 રહેશે હતો

પગથગતી જવાળા લેવી ગરમીમાં ચાલ રહુ કાંઈ
 ચેકાઈ રહયા હતા બાહુ પારાવાર હતો ઉપાધ્યાયજી સહારાજે
 તે શૌચિદાસ ઉપવાસ હશે હતો. ગળી સુધાવા ટાગ્યું, પરતું
 જા તે હતા જાણુનમ ચે. હા ઉપાધ્યાયજી સહારાજને મનમાં
 રહ્યું કે. મારું મરું, કે જાજી જીવને રહત દરવા મારું
 ૧૧. ધિનપણે નરમી તે જાના દરતાં પદ જાનતરણી તરજ
 જાહુકવી જાલે તે ૧૧. ધિનપણે રહત દર " દેહ એ હું
 નથી, જાને હું એ દેહ નથી " જાજી જાવનામા તેજી દિ
 જાવનમ રહયા દેહને રહતેર ૧૨. ધિન. જાહુક રહયા

આમને આમ પ્રતિક્રમણનો ટાઈમ થયો. સંજના પ્રતિક્રમણ પુરું થયું, અને પાણીની તરસ ખુબ તીવ્ર છતાં તેઓએ શિથિને ઘાલાવીને કહ્યું કે, પાણીની તરસ લાગી છે, કદાચ મન ગાફિલ બને તો મને ચસીરની અનિત્યતા પાઠ આપશે.

વધે જેવી લાગતી વેદનામાં પૂછું થઈ સવારના ભક્ત શિથિએ ઉપાધ્યાયજી મહારાજની ભક્તિ કરવા દોઢાદોઢ કરી મૂકી; તાસોની અંદર થોડું થોડું પાણી ઠાકું.

નવહારશીત્તું પરચક્રખાણ થયું અને શિથિએ ઉપાધ્યાયજી મહારાજને પરચક્રખાણ પાસવાત્તું જણાવ્યું.

વિનિત શિથિને મનમાં હતું કે ગુરૂદેવ હમણાં પરચક્રખાણ પાસશે, અને થોડું વાપરશે એટલે સ્વાસ્થ્ય સારું થઈ જશે.

પરંતુ જ્યાં પરચક્રખાણ પાસવાની વાત ફરી ત્યાં તરત ઉપાધ્યાયજી મહારાજે કહ્યું કે, આજે તો આ આહાર સંજના કીટાને પોરશી કરાવવી છે શિથિની ઈચ્છા ઉપર પડી ફરી વળ્યું, અને શિથિના આખના ખૂણામાંથી આશ્ચર્યચક્રી રહ્યાં.

ઉપાધ્યાયજી મહારાજનો હંસલો આજ સુધી વિહારની સૈજ અનુભવવા શ્રુતી રહ્યો હતો. દેહ પિંજરાના લોખંડ દ્વારને તોડવા બારે ધમધમાટ કરી રહ્યો હતો. તેણે ઠમના તાળાને તપશ્ચર્યાની કુચીદ્વારા ઉઘાડ્યાં અને પ્રમાદ લોખંડી ભુંગળને નામશેષ કરી નાખવા મરણીયા બની ગયા.

કાળચક્ર ગોળગોળ ચકાવા લેવા માંડ્યું. પૂ. ઉપાધ્યાય મહારાજનો વેદનાનો પારો વધતો જોઈ સૌ કોઈ ચીંજી ત્યારે ઉપાધ્યાયજી મહારાજની ચિત્તપ્રસન્નતા તો ઉઠ્ય. ઉઠ્યાચલ બાણી વહી રહી હતી.

જીવન પ્રયોગશાળાનો છેલ્લો પ્રયોગ અણુઓંજ, જોટ, જોંવ કરતાં વધુ શક્તિપ્રદ હતો, જેના ઘડાકામાં “અરિહંતે શરણં પવનજામિ, સિદ્ધે શરણં પવનજામિ” નો ધમધમાટ સંભળાતો હતો. જેના જોઈ જોઈ ચળવળે ઝીલવા મહાશાસનની વિશ્વ વ્યવસ્થા પડતો. જોલ ઝીલવા સામે જેમી ગઈ હતી અને પૂજ્ય ઉપાધ્યાયજી મહારાજનો હંસલો “ખમ્મી ખમાવીખ” કરવા દેહ પિંજરાને તોડી તીર્થંકરના કડયાણ ઉજવવા સ્વર્ગે બાણી ચાલી નીકળ્યો. આ સમાચાર જાપા ત્યાં ચટ્ટુ દોષજે મુગ્ધરી અનુભવી અને મટુ દેહ જોઈ દે પૂજ્ય શંખેશ્વર શારદાસેવકાત પ્રમાતરુના ઘડલેયા સિ પેટા ને પેટા પચ્ચ સડુને જાગૃત કરતા ગયા.

પોકારતી વિહારની ધગધગતી જવાળા સામે પ્રગટાવવું શરીર
ઘાતનો પાશવાર અરિહંત સિદ્ધના ચારે શરણા લઈને
આકાશને અડતી પર્વતમળા ઉપરથી થયો તોતીંગ ખાઈમાં
પડવા અંપાપાત.

પ્રકૃતિના સનાતન તત્વોને ન દિવેણુને મૂઠવો પાલવે તેવો
પણ ન હતો, કાળના અટલ ગણિતને ન દિવેણુને છૂટો કરવો
ના-મંજુર હતો, કર્મના શાશ્વત સિદ્ધાંતને સ્વનો ઘાત કરી
ખતમ થવું જે કબૂલ હતું....હેવે તેઓને ઝીઝી લીધા

ન દિવેણુ મુનિએ કર્મની સામે નાની કારતૂસ નહી,
ભય કર મરીનગન લીધી આકરી વિહારની તોપો ચલાવી,
ધગધગતા તાપમાં આતાપનારૂપ એટંબ જે બ ફેડયા એના
અનેક મૂલ્ય દ્વારા કર્મના મૂલ્યાંકન કરવા ભારે પુરુષાર્થ
આપ્યો પણ અચળ હોય તેને ચળ ઠેણુ કરી શકે? અક્ષળ
હોય તેને વિદળ ઠેણુ કરી શકે? જે અહીખમ હોય તેને
ધરીખમ ઠેણુ કરી શકે?

છતાંએ માસખમણના પારણે માસખમણની તપશ્ચર્યા
ચાલુ છે. એકવાર પારણે ફરતા ફરતા વેશ્યા દ્વારા આવી ઉમા
'ધર્મલાસ'

આ દેણુ ધર્મલાસ આપનારો ગમ વિનાનો અગમ
દુહી નિકળ્યો, કપડીઓની દુકાને એનાના કપોરા માંગનારો
હેવે ધર્મની? માધીની દુકાનના તાજા દીરાને જોખનનું

જીવનનું અમૃત

તપશ્ચર્યાનું પંથુ તેવું જ છે. શુભભાવથી કરેલ તપશ્ચર્યા
એક ક્ષણમાં મુક્તિ સુખ-મય બનાવી દે અને અશુભ ભાવ
દ્વારા કરેલી તપશ્ચર્યા નીચે પાતોળમાં ધકેલી દે....

ચાર ચાર મહિનાની ઉપવાસની ઉશ્ર તપશ્ચર્યા કરી
કુરૂક-ઉત્કુરૂકને સાતમા નરકમાં ધકેલી દીધા અને સાત
હત્યા કરનારા અણુનમાળીને છ મહિનાની તપશ્ચર્યા
શાશ્વત પંથે પહોંચાડ્યા.

તપશ્ચર્યાથી લુપ્તિ મલવી સહજ છે, પરંતુ લ
અલુપ્ત બની સાચવવી કઠીન છે.

નંદિયેણુ મુનિએ પ્રહસ્યયને સાચવવા તપશ્ચર્યા
તપશ્ચર્યાએ પાવરધા બનાવ્યાં, અનેક લોકોએ તેઓ
બદમાળી કહી નવાજ્યા.

પણ, મોહ એ મહાલુચ્ચો છે, એક રૂપમાં ન ફાવે
તે અનેક રૂપ કરે, જ્ઞાનમાં કાણુ મેળવ્યો તો આહારમાં કા
આહારમાં કાણુ મેળવ્યો તો માનમાં ઉન્મત્ત કરે, મા
કાણુ મેળવ્યો તો શિષ્ય સંપત્તિ વિગેરે અનેક રૂપકો
લલચ્છામાં લલચાવે.

આજ કરો અંયમના બધા યોગોમાં ભગવાને :
ચેતનનું દ્રવ્ય વન પડુ ખરી છે ને વહાણમાં મહેલુ

કરી રહ્યો છે, ત્યારે એક બાબુ વાઘ ધૂરડીયા કરી રહ્યો છે; ત્યારે બીજી બાબુ નદી ધૂધવાટ કરી રહી છે વ્યાઘ્ર તટી ન્યાય જેવી મનોદશા બની ચૂકી.

વિચાર સાગરમાં ધૂધવાએલ નંદિયેણુ મુનિએ તળીયામાં ડૂબકી મારી ઝળહળતું એક નવલખું મોતી લઈ નહકી ઠયું કે 'હરરોજ મારે હથ જનને મુક્તિના પંથે વળાવવા અને ત્યાર બાદ આહાર પાણી વાપરવા.

ખરેખર સમ્યક્ દર્શનની એક દેણુ છે કે સત્યથી સરક્તા આત્મામાં અકથ્ય વેદનાના અંગારા ચ પાય છે, અકથિત દાહના દાવનલ ફંટાય છે, તેમાં તે ભારે તરફડીયા મારતો હોય છે

ન માલૂમ એકવાર સમ્યક્ દર્શનને સ્પર્શ કરનારના હૃદય ગગનમાં પણ....મિથ્યાત્વની અંધારી રાતમાં પણ ઉઠા ઉઠા અમઠતા તારાઓ પડેલા હોય છે, ક્યારેક ક્યારેક પ્રકાશ પ્રદાલિત પણ થાય છે

સમ્યક્ દર્શનની અનેરી બલિહારી છે કે એકવાર સમ્યક્દર્શન પામેલો આત્મા અર્ધ પુદ્ગલ પરાવર્તમાં સંસારના અધનને ફોજોજીને ગરૂત પાળે બાર દેવલોક, પાંચ અનુત્તરશ્રી કુલે કુલે સિદ્ધગૈરેષ્મઃ સ્વમાત્રમાં ગિરાજે છે, અને ત્યાં મિયર જ્યે નિ જેવો ઝગડળા કરે છે અટોંબ ગિરિશૃંગ જેવો બની રહે છે નિમ્નરંગ અમુદ્ર જેવો નિઃશ્વય વિનાનો બને છે

કરાવતા નંદિયેણુ મહર્ષિ પ્રતિજ્ઞાનું પાલન કરી ઉચોચક દે-
નિયમને અક્ષત કરીને કામલતાના હાથે લોજન લેતા, ૨
કાર્યક્રમ વિતાવે જતા.

અવારના કમ સામે સિંહ અને માંજના કમ સામે
શિયાળ આમ રૂપ પરાવર્તન કરી આમ કમસર શિ-
કમાવણીમાં નાંખતાં, આમ ચાલતા ચાલતા મહિનો બે મહિ-
નહી બાર બાર મહિના નહિ, પરંતુ બાર બાર વર્ષના વર્ષ
તેમણે વીતાવ્યા.

કરી એક વાર પ્રભાત યજ્ઞ. સૂર્યના કિરણો આવતા
સાથે પશ્ચિમવારમાં નંદિયેણુ મહામુનિએ નવને પ્રતિજ્ઞા
દશમે મહ્યો મગશેલીયો પથર સોની એ કોઈ પથ-
રુએ નહી અને નંદિયેણુને કોઈ વાત સૂઝે નહી.

કમ અણુઓની તાકાત અગમ નિગમ છે, એક
કમના પડછાયામાં અનંત અનંત કમ અણુની છાયા હોય
કમ ઘણું જંદુ છે, તેના અકળ પ્રવાહને કોણ માપી શ-
કે તેની ચશમપોરી છુપાવવા કમ શાસ્ત્રને ચશ્ત બનાવ-
દુનિયામાં અશ્ત વિનાનો યજ્ઞ અશ્ત થાય છે, ઉષધના રાશ-
દેલીલકૂતની મેવાળમાં સિવાઈ જાય છે, ઇલેક્ટ્રોન માઈક્રો-
સ્કોપેટ એકટરીયાથી પણ નાનામાં નાનો જાની જાય છે

માણસની જડ આંખની કીકી ફેરવવામાં આપરેશન કરવું પડે છે, અને તેમાં બસો સૂક્ષ્મ દોરા વાપરવામાં આવે છે તે દ્વારા એક ઝીણી ગાંઠ દેવાય છે. તેથી લોહી આંખની નસમાં ફરતું થઈ જાય છે વિભારાને જ્યારે વિરાગમાં ફેરવવામાં આવે છે ત્યારે સૂક્ષ્મ તપ સંયમ ગાંઠ દ્વારા આત્માનું શાંત દશ અસ્તિ રૂપી લોહી ફરતું થઈ જાય છે.

વિભાસ જ્યારે વિરાગમાં ષરાવર્તન પામવા વળાંક લે છે એ વિરાગ જ્યારે પૂર મસ્તીમાં વહે છે ત્યારે દુનિયાની પાતાળમાં રહેલી વસ્તુ ચપટીવારમાં સપાટી ઉપર ઉપાસાની શકે છે અને એક ચપટીમાં જગતને થુ પછુ કસી શકે છે.

નંદિયેષુને કામલતાએ કહ્યું કે 'હથમા તમે' ત્યારે તરત જ નંદિયેષુ મહર્ષિના વિચારે વળાંક લીધો, અને કામલતાને હાથ તાળી દેતા નિમંણ ઝરણાની માફક તેઓ શુદ્ધ પાને પ્રાયશ્ચિત્ત દેવા સંચયો ત્યારે કામલતાને ભારે આંચકો આવ્યો છતાં નંદિયેષુ મહર્ષિ લપટાયા નહિ લપટાય તે હવે બીજા એમ નંદિયેષુ મહર્ષિનો મહાન આત્મા પદ્મ પાત્રી ચાલી નીકળ્યો.

ભૂખ્યો સિંહ જેમ ચિકાર તરફ નજર નાખે તેમ
સિદ્ધસેને વૃદ્ધવાદીને કહ્યું; આવી જીવ વાદ કરવા, હમણું
તમને ખબર પાડી હઉં કે મારી વિદ્વતા કેવી છે, આ
તમને છોડું નહીં

વૃદ્ધવાદીએ કહ્યું કે વાદ કરવામાં વાંધો નથી; પરંતુ
મધ્યસ્થ વિના વાદ થઈ ન શકે.

તે વેળા ઠારોને ચલાવનાર ગોવાળોને જોઈ સિદ્ધસેને
કહ્યું આજ આપણા મધ્યસ્થ, આલો વાદ શરૂ કરો; એમ તમે
છૂટવા માંગો તો છોડું તેમ નથી

તરતજ અવસર વેઠી વૃદ્ધવાદીએ વાત સ્વીકારી; ગોવાળીઆને
લેખા થયા વાદના મોરચા સ્થાપા, અને વાદનો આરંભ શરૂ થયો

સિદ્ધસેને છટાકાર સંસ્કૃતમાં આખ્યાન કરવા માંડ્યું
સંસ્કૃતમાં જોતલું બેટ ન સમજનાર આમી ગોવાળીઓ
મારી કંટાળો આવ્યો, એથી સિદ્ધસેનને ગોવાળીએ કહ્યું
તમારું લખ હવે મૂકો વૃદ્ધવાદીને પ્રકાશવા દો.

વૃદ્ધવાદીએ તરત એજ સંસ્કૃતનો દ્વંદ્વમાં આવ ગા
રાસના લેના લેના ગીત આપું, ગાતા ગાતાં કહ્યું કે “ ના
મારું નવિ ચોરું દાન હઈ સ્વર્ગ લીજઈ ”

તરત ગોવાળીઓ રાસડાં ગાતા ગાતા ખુશ થઈ ગયા

સિદ્ધસેન દિવાકર સૂરીશ્વરજીથી જૈનશાસ્ત્રમાં કાંઈ અભણ હશે ? જેઓએ મહાન સમ્રાટ વિક્રમ રાજાને પ્રતિ બોધ કર્યો છે, એવાસિદ્ધસેન દિવાકર સૂરીશ્વરજી આચાર્ય પૃથ્વીવાદી સૂરીશ્વરજીના શિષ્ય હતા.

કુમ્ભીપુર નગરના રાજાને પણ સિદ્ધસેન દિવાકર સૂરીશ્વરજીએ ભક્ત બનાવ્યા છે, રાજા પણ તેઓની ભક્તિ સુવિધા અને આત્મકુલતામાં પાછી પાની કરતો નથી. સુખના સાધનો ચિઠ્ઠા છે. એમ જૈનશાસ્ત્રના વારંવારે પોકારે છે; એથી તો જૈનશાસ્ત્રને સુખના સાધનની આંકાક્ષા કરવાની પણ ના પાડી છે, સુખએ ઢીલાસ ઉત્પન્ન કરે છે તેમાંથી પ્રમાદ આવે છે, પ્રમાદ એ પાપને બંધાવે છે; સુખમાં ટેવાએલા માણસ પાપના ઉદયો બારી અજંપા કરે છે, તેમાંથી પાપ ભારે બંધાય છે વળી તે પાપના ઉદયમાં ખૂબભરાઈ એટલે પાપ; આમ પાપની સાંકળ જન્મતનું સુખ છે તેથી ભૌતિક સુખ-બીજ ફળના ન્યાયે પાપને પાંગરે છે એથી તો સુખની આમશ્રીમાં, ઝોલાસીન ભાવ રાખવો જોઈએ.

આચાર્ય સિદ્ધસેન દિવાકર સૂરીશ્વરજી સુખની આમશ્રીમાં રીસઃ યર્થ ગયા અને જૈનશાસ્ત્રના પાદ વિહારના આચારને નેહો એ પેનાના માટે પાતળી વિદ્યારમાં દેશવે.

વૃદ્ધ માણસ ઈશાદા પૂર્વક ડાળીને ઠામાડોળ કરતી ચલાવે છે. એટલે સિદ્ધસેન દિવાકર સૂરીશ્વરજી કહે છે કે “સ્થન્ધ તવ બાધતિ” હે વૃદ્ધ તારા સ્થન્ધ ઉપર કોઈ પીડા છે કે ?

સિદ્ધસેન દિવાકર સૂરીશ્વરજી અનુપ્રયોગે ક્રિયાપદનો ખોટો પ્રયોગ કરે છે બાધતિના બદલે બાધતે બોલવું ભૂલે. પરંતુ મતિદેવના કારણે વચન સ્ખલના જાય છે માટે કદી પણ કોઈપણ વસ્તુનું અવિમાન કરવા જેવું નથી.

ત્યારે પાલખી ઉપડનાર વૃદ્ધ ને થયું કે મોકો સરે મથ્યો છે એટલે કહ્યું “ ન તથા સ્થન્ધો બાધતે તથા બાધતિ ઈતિ બાધતે....

એટલે એનો બાવ એ મથ્યો કે બાધ ધાતુ આત્મને લે છે તમે પરસ્મૈપદીમાં બાધ ધાતુનો પ્રયોગ કર્યો છે; તે પીડા કરે છે સ્થન્ધ પીડા કરતો નથી

તરત જ્ઞાનના બહાર સિદ્ધસેન દિવાકર સૂરીશ્વરજી થયું કે જરૂર હું આચાર માર્ગથી સ્ખલના પામ્યો છું તે મને સુધારવા માટે મારા ગુરુદેવ પધાર્યા લાગે છે, તે જ્ઞાન સિદ્ધસેન દિવાકર સૂરીશ્વરજી પાલખીમાંથી જન્મી પેનાના પરમ ગુરુદેવ વૃદ્ધવાદી સૂરીશ્વરજીને પેનાની કષ્ટાવતા જેવી સ્થિતિ પામ્યા. મોઢું નીચું થયું

દીર્ઘી જ્ઞાયાસ માર્ગમાં સ્થળના નહીં પામું તેનો એકરાર
યો શુરહેવ પાસે પાલકિત માગ્યું

વાતરાવ્યના રાગર શુરહેવે ખાયકિત જ્ઞાપ્યું.

ધન્ય હો! અવસરોચિત શિષ્યને ઠેકાણે લાવનાર
શરના કાપ્રનિગ ઉપકારને.

ધન્ય હો! સમયવેદી શુરની દળાને

પ્રકરણ ૯ સુ.

તપ સંયમના ૧

જ્ઞાનીઓના ચરણમાં તપ ત્યાગના પ્રભાવે સિદ્ધિઓ ચરણમાં આરોટતી હતી; પરંતુ તેની સામે જોવાઈ પછુ તેમણે મન થતું નહીં.

આવા અનેક જૈન શાશનના મહાપુરુષોની ગણતરીમાં પાદલિપ્ત સૂરીશ્વરજી થઈ ગયા.

પાદલિપ્ત સૂરીશ્વરજી એ સિદ્ધ પુરુષ હતા; એઓના થુંક સળેખમમાં જગતની સૂવણું સિદ્ધિઓ રહેતી હતી પરંતુ આ વાતથી લોક અજાણ હતાં છતાં એ પાદલિપ્ત સૂરીશ્વરજી જૈનશાશનના મહાન પ્રભાવક પુરુષ છે, મંત્ર, તંત્ર માં ખૂબ ઊંચા ગણાય છે; તેનાથી તો કે.ઈ અજાણ હતું જ નહીં.

પંદર પંદર વર્ષ સુવંણ રસ મેળવવા જેઓએ પોતાના કમર તોડી નાખી છે એવો મહાણુ સુવંણ રસના સાધનાગાર્યુન પછુ પાદલિપ્ત સૂરીશ્વરજીના ગુણો અને પ્રભાવકતાએ આકર્ષાઈ, પાદલિપ્ત સૂરીશ્વરજી સાથે યેન ઠેન પ્રકારે સંબંધ બાંધવા ઇચ્છે છે, વળી તેઓની કાંઈમાં સુવંણ સિદ્ધિન આમતાને દેવાવાળા પછુ પાદલિપ્ત સૂરીશ્વરજી શિવ મ દેવ દેવ ના નહીં ...

એટલી નાજીશીને એ સુવંણરસ ઓના મેવક દ્વારા પદલિપ્ત સૂરીશ્વરજી પાસે મોકલે, અને તે પછી દેવ આગા જીવનની અદુનિતા તેને દેવાનું કહેતું જાય છે. આ પુણ્યને મહાન પ્રભાવક પદલિપ્ત સૂરીશ્વરજીને આજે

પેથાબને જોતાં નાગાજૂન કૂકડી ઉઠ્યો ઉઠતું તે
હૃદયમાં રેકાય તેમ તેના હૃદયમાં બારે વેદના ઝાતુમવીને
ઠામને દૂર ફેંકી દીધું, અને તરત પેથાબનાં જ્યાં જ્યાં ડીપ
પડ્યા ત્યાં બધું સુવર્ણ (સોલ્ડ) બની ગયું. આ જો
નાગાજૂન ને બારે અચળો થયો વિચાર્યું કે ક્યાં જ્યોત
વિહારી ગરુડ, અને ક્યાં બેં બેં કરતો બકરો, જો મહાપુરુષ
સંભળ્યા ખગં, પણ સમજ્યો નહીં તરતજ નાગાજૂન
પાદલિપ્ત સૂરીશ્વરજી પાસે જઈ તેઓના ચરણ પકડી કાયમ
શિષ્ય બન્યા. સંસારના સબધોને કુજોળી, જૈન શાશન
અણુમાર બન્યા, તપ ત્યાગના તેજમાં ઝેકતાન બન્ય
સ્વાધ્યાય ધ્યાનમાં શુભતાન બન્યા ગુરુ આજ્ઞામાં મસ્તાન બન્ય

કથાસુ મહારણ

વૈરાગ્ય કથા

મનના પાપ

પૃથ્વી ભૂપણ નગરના રાજા કનક દેવજની યોગ બાદ
છે, વૈભવના અપૂર્વ શાંદારો કાપો કાપો દાગા જોડ્યો નહીં
નગરમાં સદુની દાગી દાગી મહેનતે બની નવી જોડ્યો નહીં
રક્તાયો! સ્વચ્છ કારા રક્તેના દાગા જોડ્યો નહીં, પણ
કનકદેવજ મનના દાગમાં સદાચારી રહે, દુષ્ટીને પા
કરુણા રહે, પાપને મરે દેનેટરી રહે, પવિત્રન
રોજ રહે પવિત્ર મન રહે

હૃદયનો યુવાન યુરુષ તેનો પતિ પાડુ, અરઢા, માસી રહ્યો છે, ઘડીકમાં લાકડીથી ઠોકી રહ્યો છે. ઘડીકમાં લાકડીનો છૂટો ઘા કરી રહ્યો છે, ચોડીવારમાં ટાંટીયો ખેંચતો ઘસડી રહ્યો છે; ત્યારે તેની સ્ત્રી રડતી રડતી કરગરી ઠહી રહી છે કે, સ્વામિનાથ, તપાસ કરવી હોય તો છૂટ છે. નિરોપને મારવું સાડું નથી.

અગાસીમાં સખીઓની આબુળબુમાં વિંટસાએલી વચમાં સુનંદા ઊભી છે; ત્યારે સખીઓને બતાવતા કહે છે કે હાથ ! આ શ્રીનો અવતાર કેવો પાપમય છે ! અવારના ઉઠીને ગંધા વૈનડું ચડૂ માય તે સાંજ સુધી એ પુરું થય નહીં. અવારના દળવાતું, પાણી ભરવાતું, નાસ્તો પાણી કરી આપવાના, તેના વાંસજી માંજવાના બાળકને-અંબાળવાના, બપોરના રસોઈ કરવાની, જોયનાટ કાઢવાનો, બપોરના ઘઉં આદિ વિણવાના, સાંજના રસોઈ કરવાની, આમ ધંચીના જોતની માફક કામ કરે જવાતું...આવી પરિસ્થિતી ! આવી પરાધિનતામાં ! છોકરીઓ ગું કામ લગન કરતી નથી ? ગું કામ પોતાની માતાઓ પોતાની ગમરુ બાળાને બાળી જોઈને અંગાર મઢાવી આગમાં ઢામની દશે ! મારી, વઢાલી સુખીઓ ! મન જીને કહેજો કે, મારો વિવાદ કે અગાઈ બૂલે ચૂકે ન કરે...

સુખીઓ કહ્યું કે બેન ! દગલ નું તો નાની છે, ન ની વચમાં તમે લોવનની ગું ખમર પડે ? ખાંખરાની

જિજ્ઞાસુ થઈને સ્વાદ મું જાણી શકે ? શ્રીને માટે તે
ગોપાલ્ય રીત છે વાલ્ય રીતો, હિયાના દાર રીતો છે આધાના
કુશુલ રીતો, જે દાંડ છે તે પતિ છે તે તને કેવી રીતે
અમૃતવીળે...?

એ રીત-રહાસ્યની વાત જવારો મારે દાંડ સાંભળવું
નહી; શાસ્ત્રને તને પાત્રે દેને છે ગાહું માંથુ સ્વીકાર નહી,
જે ગાહું દેતું તે છે ગોપાલ્ય નહી

દુનંદાએ, ગોપાલ્ય રીતે માતલને આ વાત રીતે
અમૃતને, મેરવી

મારી પ્યારી સખીઓ ! મારું ભાગ્ય હાલમાં આવું ક્યાંથી હાય ?

આવું ન બોલીએ તારું ભાગ્ય તો આના કરતા લાખ ઘણુ ઊંચું છે, તારું તો રાજકુટુંબ છે, ધારે-તેવે મનમોહક યુવક તારા માટે ગોતથું ! ચીંતા કરીશ નહીં.

હાલની કેણે ખબર છે ? એતો મહે ત્યારે ખરું, એક ઉડો નિપાસો નાખતા સુનંદા ઉવાચી.

તોં અમે હમણાં રાજમાતાને વાત કરીએ.

ના હમણા રાજમાતાને વાત કરતા નહીં, કારણ કે પહેલા તો આપણે ના પાડી છે, હવે દંદવાથી ખોટા તર્ક વિતંક થશે.

પરંતુ, સુનંદાને વિચાર હવે વધતો ચાલ્યો.

વિકાર એ મહા અગ્નિ છે વડવા નલમાં ગમે તેટલું નાખે તો આફ, એમ કોવન એ વડવા નલ છે, જેમ જેમ તૃપ્તિ કરવા મળે તેમ તેમ વધુ વકરે, જોઈ લેા જાણે ખણ જવાની ચર, ખણજાને આનંદ અલ પડી ઘેર બગાડવા !

વસુદેવને પુત્ર રૂપમેન કરતે. કરતે સુનંદાના રાજ મહેલની આમે ચાલ્યો, સુનંદ પદ્મ ખરી આ નાજ રાજમ ગાંની આજ વિચાર જોતી હતી. તોં રૂપમેનને જોતાં મરીગમાં કોવનની નિર્મી પ્રવેશકુટી થઈ, વિચાર કરે વિચારી દુનિયા થઈ, એમ એક મનમાં થયું તો, એ રૂપમેન

રૂપસેનને સુનંદા ચિત્તમાંથી જતી નથી, ત્યારે સુનંદા રૂપસેનનો ખાતા, પીતા, સૂતા ઉઠતા અજપાલપ કરી રહી છે, એકવાર ઠોમુદી ઉત્સવ નજીકમાં આવતા સુનંદા રૂપસેનને કહે છે કે ઠોમુદી ઉત્સવમાં તબીયતનું બહાતું કાઢી હું અહીં રોકાઈ જઈશ; તમે પણ આવી જાઓ.

ઠોમુદી ઉત્સવ ઉજવના લોકોના ટોળેટોળા નગર બહાર જઈ રહ્યા છે, રાજમાતા પણ સર્વ શણગાર સજી એ ઠોમુદી ઉત્સવમાં જવા તૈયાર થઈ ગયા છે, અને સુનંદાને હાકોટો મારતા કહે છે કે આવ સુનંદા ! ઠોમુદી ઉત્સવમાં

સુનંદા કહે છે કે.... મા ! મને ઘણું માથું દુખે છે; માટે હું નહીં આવી શકું....

તો હું પણ રોકાઈ જાવું ! તારું માથું દુખતું હોય તો મારાથી કેમ જવાય ?

મા....ચોંટા કરવાની કોઈ જરૂર નથી, આવું તો માથું મને અનેકવાર દુખે છે અને અનેકવાર ઉતરે છે તું તારે જા ચીત! કરીશ નહીં, તમારા વચ્ચે લોકોમાં ઉત્સાહ ભાંગી જશે, મારું ઉનચું એટલે હું તારી પાછળ આવી ચમત્ત જે

રાજમાતા સુનંદાના અમરદેહી ઠોમુદી ઉત્સવમાં ગયા !

સુનંદા એ રૂપસેનને અવશ માટે રૂપસેનની પાછળની બાંધેલી દેશની નિષ્કર્મની મુદ્દા નિ, અને રૂપસેન દાસને

તારે રૂપએનને જ્ઞાન્યો. જમળ્યો. એમ પહોંચેથી સંજ્ઞા નહીં
કાં દ્રવી પ...

રૂપસેન પણ તળીયતના બહાને ઘરે રાદાઈ માતપિતાને
મોઢી ૮ સ્વપ્નાં યોગ્યા છે માત-પિતા જતા રૂપસેન સુનંદા
પરે જવાની નૈવારી દસી રહ્યો છે.

સુનંદા પણ રૂપસેનની માગરોળે શક જોઈ રહી છે,
૧.૬ પોતાના વિરહ, દુઃખ સમાવવા માટે જ્ઞાન તલસી રહ્યા છે.

સુનંદાનું પદ્ય તાગેટો રૂપસેન ધરેથી જેલ બહુ
પાયા પોરી નિમળ્યો જે રસ્તામાં રૂપસેન વિચાર મરી રહ્યો
૧, દુનિયાને જાણ મલીરુ. વિષય સ્વપ્ના જોગવીશ, અલક
મદાન કાવો મરી રાત પૂર્ણ મરીશ. વિગેરે ચિંતનમાં
૧૨૨૪ રૂપસેન સુનંદાના યોગ્યતા તરખાટથી દરજ્જાના વેગે
દુનિયાના રસ્તા મોટે જાણ રહ્યો છે

મહાલવને થાય છે કે આજે હોઠાના ઘર લૂટવાનો મોઢો સારો છે, સારી સંપત્તિ મલશે, ફરી જુગાર રમાશે... ફરી મળા પડશે.

જુગાર એ જીવનની મહાખડી છે, જુગાર એ અઘળા પાપની ખાણ છે. દુશાચાર, અનાચાર, લક્ષ્યાલક્ષનો અવિવેકનો જન્મેતા જુગાર છે, ઘરમાં ઝઘડા કલેશ કરાવનાર છે, પોતાના બાળક સ્ત્રી પણ જુગારથી ઘણીવાર ખાધા પીધા વિનાના તરફડતા બને છે, આથી તો જ્ઞાની ભગવંતે જુગાર રમવાની ના પાડી છે.

મહાલવ નામનો જુગારી; આજે ઠોમુદી ઉત્સવના દિવસે, સુનંદાના મહેલની પાછળ બારીએ આવે છે રાત પડી ગઈ છે. ઘનધોર અધકાર જામેલો છે ત્યાં સુનંદાના રાજમહેલમાં દીવા બળી રહ્યા છે, મહેલની પાછળની બારીએ લટકતી દોરડાની નિસરણી મૂકાઈ છે, આ જોઈ મહાલવ જુગારીને થાય છે કે મોઢો સારો મલ્યો છે, ત્યાં તરત દોરડું હાલ વે છે

દોરડું હાલતાં સુનંદાની દાસીઓ રૂપમેન આંચો જાલી તરત રાજ મહેલમાંથી બહાર નિકળે છે કારણ કે સુનંદાને એકાંત અવસ્થામાં ખસેડાવેલ ન પડે

મહાલવ આવતાં સુનંદા દીવાબતી ચોતવી નાખે છે, કારણ કે બૂદે વૂદે પકડાઈ જવાય નહીં, આથી મહાલવ

મુશીબત પડે છે, ભયંકર રીતે હિંસા કરનાર નરકમાં જાય છે અથવા તો ભયંકર રીતે કષાઈખાને બોક્ષાહા પાડતો બકરો બને છે, આમ એક પાપ કરનારો અનંત ભવમાં ચાનંતી વેદના લોગવે છે તો પછી અનેક પાપ કરનારો તો પૂછવું શું ?

ઠોમુદી મહોત્સવ પૂર્ણ થતાં રૂપસેનના માતા પિતા આવે છે, રૂપસેન ન જોતાં બીજા દિવસે વાવ, તળાવ, કૂવા વિગેરેમાં રૂપસેનની તપાસ કરાવે છે, પરંતુ રૂપસેનનો પ-તો લાગતો નથી

પછી રૂપસેનના માતાપિતા રાજા દ્વારા સૈનિકો પાસે તપાસ કરાવે છે પરંતુ કોઈ ઠેકાણે રૂપસેનનો પ-તો લાગતો નથી, આ વાત સુનંદાને મક્કના સુનંદા પણ ગુપ્ત પછે રૂપસેનની ઘણી તપાસ કરાવે છે પણ પત્તો લાગતો નથી પછી સુનંદાએ માન્યુ કે રૂપસેન મારા હાગીના વિગેરે તઈ ગયેલ છે; એટલે ચોરાઓ તેઓને લૂટી મારી નાખ્યા હોય છે, સુનંદા પણ ઘણો શોક કરે છે

સુનંદાના ગર્ભને એક મદિનો થતાં સુનંદાનો અવાજ ભરે થાય છે, ગરદી પણ અવાર નવાર થઈ જાય છે, અંગ પણ અવારનવાર તૂટે છે, વિગેરે ગર્ભ ચિન્દો દેખાવા લાગ્યા

સુનંદાને ગર્ભની ખબર પડતા પોતાનું પાપ ધૂપ વગાડી બચાવે છે, ગર્ભને પ્રગાળી નાખે છે.

ઠાગઠાને ગોળી મારવા જતાં હંસ ઉપર ગોળી પડે છે અને હંસ તત્કાળ મૃત્યુ પામે છે હંસ મરીને હરણુ બને છે....

થોડા વખત પછી સુનંદા અને તેનો પતિ જંગલમાં રસાતા સાથે બેઠા છે, ત્યાં સંગીતના સૂરો રેલાઈ રહ્યા છે, સંગીતના અવાજથી હરણીયાઓ દોડતા દોડતા આવી મંગીત સાંભળવા બેઠા છે, સંગીત પૂર્ણ થતાં બધા હરણીયા ભાગી જાય છે.... પરંતુ, રૂપસેનનો જીવ હરણુ ભાગતું નથી. સુનંદાને બૂળ ઘણી લાગતાં હરણુને મારી તેણે માસ સુનંદા ખાય છે અને- ને હરણુનું હરણુનું માસ ખૂબ જ ભાવે છે, તેજ ટાઈમે જાની મુનિ માથું ધુણાવે છે, સુનંદા આ જોતાં મુનિને પૂછે છે કે આપ જોવા ! મહાત્માઓ, વગર કારણે કંઈ ચેટા કંઈ નહીં તો મથુ ધૂળાવવાનું શું કારણ છે ? તે કહો.

કહેવામાં મળત નથી તમને કહીશ તો ગમશે નહીં, અનંધ ન થાય તેની બાંહેધરી આપો તો કહું...

સુનંદા અને તેનો પતિ કહે છે કે મહારાજ ખુશીથી કહેા કંઈ અનંધ નહીં બનવા દઈએ ...

એટલે મુનિ મહાત્માઓ રૂપસેનના ભવથી માંડીને હરણુના ભવને! કેટલાંક કહ્યો, આ વત અશરે અશરે જાંતળના સુનંદાને વૈરગ્ય ઉપદાન થયો, સુનંદાને થયું કે વિષયન જે ગતે દર રહ્યા, પદ્મ ... વિષયના સ્મરણથી રૂપસેન કેટલું કહ્યું ના થયે ... હા ... હા ... બરી અનંધ થઈ ગયે,

સંસારના વિપાક

ઉજ્જેયનની નગરીમાં આજે સહુની એકજ મહાન ઉપર દષ્ટિ પડતી હતી કારણ કે નાગદત્ત શ્રેષ્ઠ એ પોતાના લોહીયું પાણી કરીને, પાણીની માફક પૈસા વાપરીને એક તોતિંગ ઇમારત બની કરી છે, એ મહેલને બનતા બનતા બાર બાર વર્ષ વિતી ગયા છે હવે દૂર સુદૂરથી, ચિતાશ ને બોલાવી તેના ઉપર મુંઢર નકસી અને ચિત્રકામ વગેરે નાગદત્ત કરાવી રહ્યો છે આ જોતાં ચાર જ્ઞાનના ધણી મુનિવર ત્યાં આવે છે, અને નાગદત્તની આ ચેષ્ટા ને જોઈને તેઓને હસવું આવી જાય છે.

નાગદત્ત સમજે છે કે આ મુનિવર વગર કાદળે હસે નહીં જરૂર આમાં કંઈ ઇલકમપયાંય રહેલો છે ઠીક, અવસરે મુનિરાજને જઈને પૂછીશુ.

નાગદત્ત પોતાના કાર્યમાં મથગુલ છે. દેકરી પાછળ ગ્રૂપ નારાયણ અદ્રશ્ય થતાં વાતાવરણ શાંત બનેલું છે. માછીક જતાં જેમ ઘર સૂનમુન થઈ જાય; તેવું દ્રશ્ય દેખાતું હતું. નાગદત્તને પણ મુનિવર હસીને જતાં તેના જીવનમાં મુનિવર હસ્યા તે જિજ્ઞાસાને બંધવા માટે મન સૂનમુન બની ગયું છે.

નાગદત્તના પિતા જે આવે, તેઓની સાથે અનિતિ, અન્માય કરવામાં પૂરા શૂરા હતા. દેરી ખરીદવા જાય તો

નાગદત્ત દુકાને જાય ત્યારે બારણું બંધ કરી, કામાંધ ચેષ્ટા
ઓ કરતાં સંસારના મુખ લોગવે છે.

એકવાર નાગદત્ત ઠેઠડે કારણસર ઘરે આવતાં બારણું
બંધ દેખતાજ બારણુ બહારથી ખબડાવે છે, પરંતુ બારણુ
ન ઉઘડતા કમાડની ફાડ માંથી ગા બન્નેની કામાંધ ચેષ્ટા
જોતા નાગદત્ત છંદિયાય છે, જ્યારે નાગણની પૂંછડી પર
ભારે પગ પડતા, વિકરાલ કાળની ભયકરતાથી જેમ નાગ
કૂંફાડા મારે છે તેમ નાગદત્ત બારણુને પાટુ ગળા મારીને,
બારણું તોડી નાખે છે, બારણુ તૂટતાં જામ પુરુષને પેટમાં
પાટુ મારી તેણે ચમના સહને પહોંચાડે છે, મરતી વેળા આ
જામ પુરુષની શાવના એ આવી, મે ખરાબ કર્મ કર્યા તેનુંજ
આ ફળ યોગવૃત્ત જેમણે જોધી તે મનુષ્ય ભવમાં નાગદત્તના
પૂત્ર રૂપે જન્મે છે એ પૂત્ર મોટો ચતાં નાગદત્ત પૂત્રને
પોતાના ખોળામાં બેસાડી રમાડી રહ્યો છે. બાલ્યમાં તેની
પત્નિ રત્ન જડિત પળાથી વિંજણો નાખી રહી છે નાગદત્ત
લોજન કરી રહ્યો છે, તે સમયે આ પૂત્ર નાગદત્તના બાણમાં
મૂતરી રહ્યો છે. અને નાગદત્તને એ ખબર નહીં, એટલે તે
ગેટલીની લેગું પેશાબનું પાન કરી રહ્યો છે આ જોઈ
મુનિવરને હ્રસ્વ આવે છે ત્યારે નાગદત્તને તાગે છે કે
બારંવાર મુનિવર મારી વાતમા દસે છે તેઓને હું જે કરું
તેમાં શું દેવા દેવા છે માટે હવે મુનિવરની સેકવાર ખબર
લઈ કે મહારાજ, તમે આમાની બાગતમાં દેમ દખલગિરી

ઘસડીને કસાઈખાને લઈ જાય છે. તે સમયે મુનિ મહાત્મા સસારનો તમાશો ભેઈ માથું હલાવે છે.

આ બાબુ ઘેટાને નાગદત્તની દુકાનેથી નહીં ઇલાવવાથી ઘેટો ભયંકર આત્મધ્યાન કરે છે; અને તે અમયે તિલ્લુ ચક્રમંત્રની તલવારથી ઘેટાના 'રામ' બોલાવી નાખે છે. ઘેટો તરફ્ફટો મરીને પહેલી નરકે જાય છે....

સાંજે દુકાનનું ઠામ પતાવીને નાગદત્ત મુનિવર પાસે આવે છે અને પૂછે છે, કે મહારાજ તમે વારંવાર અમારી બાબતમાં કેમ હસો છો, ત્યારે મુનિવર જવાબ, આપે છે કે, કહેવામાં કાંઈપણ મજા નથી. ત્યારે નાગદત્ત કહેવાની હઠ પકડતા મુનિવર કહે છે કે તું, મહેલ બનાવે અને લોગવે એમાં અમારું શું જાય છે, પરંતુ, તારું આયુષ્ય સાત દિવસનું બાકી છે, અને મને યશું કે નાગદત્ત શાના મટે મોટી મહેનત કરી રહ્યો છે, એટલે મને હસવું આવ્યું....

બીજીવાર તું ખાઈ રહ્યો ત્યારે હું એ માટે હસ્યો કે જે તારો પુત્ર છે તે હેતુથી તું પ્રેમથી રમાડી રહ્યો હતો, તે સમયે ખાતી વેળાએ તારા પુત્રે પેશાબ કર્યો, અને તે પેશાબ-વાળી રોટલી ખાધી તે તારો પુત્ર તે ગયા ભવમાં તારી સ્ત્રીને જન્મ પુરુષ હતો, કે જેને તે મારી નાખ્યો હતો, તે આ પુત્ર આ ભવમાં તારી સપત્તિ હજારી જેણે તેમજ તારી પત્નિને પણ તે મારી નાખવાનો છે.

ઘંટડિં અને ઘંટાનાદ

ખરેખર ધર્યાની કોઈ તૃપ્તિ નથી. જ્ઞાથાનો કોઈ અંત નથી, અગ્નિમાં ઘી હોમીએ તો અગ્નિ શાંત થાય ખરો ? બસ, તેવી રીતે આ વિષયસુખ છે !

શરીરને ગમે તેવા ફુંટના રસ પીરચાવો, સાદમપાક અને બદામપાકથી શરીરના પાલન કરો, રસાયણો અને દવાઓથી એની મવજત કરો, સાગ સારા કપડાં પહેરાવી એને સુસજ્જ કરો...પણ અતે એકવાર એ ઠડઠડ ભૂમ થવાનું છે તો તેની સુશુષ્કામાં આત્માનો શું સ્થિતિવાર વળવાનો છે ?

સદાને માટે જગતમાં કોઈ સમર થયું નથી, થવાનું નથી અને થશે પણ નહિ, માટે માનમેલા સારૂ બાદ્ય પ્રવૃત્તિનો અત આણવો પડશે ભૌતિક સુખમાંથી પાછું ફરવું પડશે વૈષયિક સુખને ગટર સમાન માનવાં પડશે... તો આમાંથી સાચું સુખ પ્રાપ્ત થશે...!

ન બનવાનું બને તેનું નામ સંસાર....!

કર્મના ઉદય એ નિર્જરામાં સદાચક્ર છે તેથી તે વખતે દાયવોદાય કરી તેને કર્મબંધના હેતુ બનાવાય નહિ !

ઉન્મત્તજનનમાં ઠોકર જરૂરી હોય છે ઠોકર એ દીપક છે

તાકાત છે; છતાંએ મુખ્યતથાએ જાત ઠસીએ છીએ.

માનવિક સામગ્રીનો સદુપયોગ સુંદર મન આપે છે. યાનવિક સામગ્રીનો સદુપયોગ સાચું ધન આપે છે. તાનવિક સામગ્રીનો સદુપયોગ સુંદર તન આપે છે. અહીં યાનવિક એટલે આકૃતિ, તાનવિક એટલે જડસામગ્રી અને માનવિક એટલે મંત્રાક્ષરો સમજવા

નવા વિકારોને મારવા માટે સિદ્ધચક્ર યંત્ર રાખો. જુના વિકારોને મારવા મા નમસ્કાર મત્ર જપો.

વિકાર મારવા માટે તન્ત્રની જડ સામગ્રીને પ્રશસ્ત સામગ્રીમાં ફેરવો. કામના વિકાર મારવા માટે યંત્રનું ચોજન છે અને રામ-પરમાત્માને વસાવવા માટે મત્રનું વિધાન છે.

પહેલાં બીજ વાવો, પછી ખેરો, ત્યાર બાદ મેઘના-વરમાદધી તેમાંથી અંકુર કુટશે લીલાછમ છોટો વિકચશે. ધન-ધાન્યથી સંયમ આત્મધરા ધન્યવતી બનશે, તે પહેલાં કામના વિકાર મારો અને પછી કામના, પછી મનના વિકારો મારો. પછી આત્મા શુભગણના સમૂહથી ગૌરવવાંતું શુભાવ બની જશે !

મંત્ર એ બટન છે, યત્ર એ પાવર છે. તંત્ર એ 'એનેમલ્ડ' કપ છે. સદ્ભાવ એ બદગ છે અને ચિત્તનો આનંદ એ પ્રકાશ છે. ગમે તેટલો પાવર દે બટન મારેં દાય પણ 'એનેમલ્ડ' કપ ક્યો દેય તો ચિત્તમાં આનંદનો પ્રકાશ નહિ યાય અને બટન વિના તો પ્રકાશ નહિ જ મળે.

મોહની મજબી ચૂસ અંજીલમાં મ્હાલવાતું ભૂલીને સદાનંદ, ચેતનાનંદ, પરમાનંદ, ચીદાનંદાનંદ નંદન વનમાં મ્હાલવા જેવું છે. અરે ! પ્રદીપમાં પતંગીયાની જેમ ફેલતું ન્યોત્છાવર કરવા જેવું છે ?

પ્રેમનો ધનિષ્ઠ સંબંધ છે નિષ્કામ વૃત્તિ સાથે, નથી તેને રૂપ સાથે સેવક દેવક, નથી તેને યૌવનના લાભની સાડા મારી, નથી તેને ભેષ્ટી સત્તાની અશમપોશી, નથી તેને ભેષ્ટી કીર્તીની ઠલમપોથી.

પ્રેમ અને મોહનું વિભાગીકરણ આ પ્રમાણે પડે છે પ્રેમ એ ભાવનામાંથી ઉત્પન્ન થાય છે, ત્યારે મોહ એ વાચનામાંથી ઉત્પન્ન થાય છે પ્રેમ અધાતી મેઘની રમ્ય રચના છે, ત્યારે મોહ એ અકાળે ચતુ મહા મહિનાનું માવડું છે પ્રેમ એ સ્ફટિક રત્ન જેવો છે, મોહ એ ધીસેરી કાચના કટકા જેવો છે, માટે પ્રેમ એ પોતાંની (લોખંડી) તત્વ છે, મોહ એ ઈર્મીરેયન વસ્તુ છે

પ્રેમ એ સુધારાનું સરવૈયું છે, પ્રેમ એ બદલોની બાક ગાફી છે, પ્રેમ એ ગુણોનો ગુણાકાર છે છે. પ્રેમ એ ભરીનો આગાકાર છે, પ્રેમ એ ઉન્નતિનું હથેળ છે સ્પર્શન છે, તાદાત્મ્ય છે, તારતમ્યનાને અભાવ છે વિસ્ત્રવ માંગલ્યની ન્યોત છે

યદ રાખજો કે પ્રેમમાં ક્ષમાવૃત્ત છે, પણ દીનતા નથી

વિશ્વભરમાં તમારી કીર્તિની કલગી ચઢે તેવી તમારી મહત્વ-
કાંક્ષા છે ? તો તે પહેલાં તમે, વસુધૈવ કુટુંબકમ્ ની
ભાવના ભાવો.

તમ વિશ્વના તમામ આત્માને તમારાથી પર ન માનો.
જ્યારે વિશ્વના આત્માઓ તમારા કુટુંબી બની જશે પછી
કુટુંબી કુટુંબના માણસોને ન ઓળખે તેવું બને ખરું ?

વિશ્વના આત્માઓ તમારા બની જશે, ત્યારે તમારા
અને વિશ્વનો તાદાત્મ્ય સબંધથી જોડાણ થઈ જશે, પછી
તમારી ખ્યાતિની જરૂર તમને નહીં હાશે.

તમારા કુટુંબના ઠેઠ માણસની ભૂલો તમને જગતમાં
જાહેર કરવાનું મન થતું નથી કારણ કે તમારો જોના ઉપર
સ્નેહ ભાવ છે જ્યારે અણુ જગત તમારું કુટુંબ બની
જશે ત્યારે વિશ્વના જીવોની ભૂલોને જાહેરાત કરવાનું મન
દશે તો ભૂલાઈ જશે.

તમે તમારા કુટુંબના માણસની નિંદા નથી શાંભળી
શકતા, કારણ ત્યાં તમારો મમતા ભાવ છે, તેવી
રીતે વિશ્વના જીવો પ્રત્યે તમારો મમત્વ ભાવ બાગશે ત્યારે
તમે દેખી નિંદાનો એક દરદર પણ શાંભળવા માટે શક્તિમાન
નહોં હોવ ? અને જે વ્યક્તિ નિંદા કરતી હશે તેની પણ
નિંદા તમારામાં નહીં હોય, કારણ કે તે પણ તમારાથી પર
નથી, અદ્યતન કુટુંબી છે.

વિશ્વને તમે કુટુંબ માનશો, પછી તમે જમે ત્યાં જશો ત્યારે કોઈ વસ્તુની તમને અપેક્ષા નહીં રહે કારણકે કુટુંબીને કુટુંબ પર પ્રેમ-વાત્સલ્ય હોય છે. વાત્સલ્યથી તે બધું સમ-પાંચુ કરે છે વગર માંગ્યે જ્યાં મળતું હોય ત્યાં માંગવાથી મરકરીને પાત્ર ઠાણુ બને ?

પ્રેમ એ ખાદ્ય કે ખાળોચિયાના ગાંઢવાડમાં આળોટવાનું નથી, પણ હિમાલય પર્વતના પરમ શિખરનો પરમ પ્રવાસ છે પ્રેમ એ શારીરિક તૃકચ ન કરતું ચવાણું— ચેવડો નથી, પણ પ્રેમ એ રમ્ય રસ છે, રસગુલ્લા છે, રસેરસના રસાયણની રસસા-સામગ્રી છે પ્રેમ એ દુઃખ અનેદરિદ્રત્વ ખરખરીયું આપનાર નથી પણ સુખ અને સમૃદ્ધિનો શણગાર આપનાર શક્તિનો સંજનહાર છે.

પ્રેમ એ નિર્દય, નિષ્કુર વૃત્તિઓને નિર્મળ નીરથી નવશાવનાર છે પ્રેમ એ તો ખમીરવંત બનાવનાર અમૃતવેલ છે પ્રેમ એ શબ્દ નથી, પ્રેમ એપત્ર નથી, પ્રેમ એ પુસ્તક નથી, પ્રેમ એ લાયપ્રેરી નથી, પ્રેમ એ વિશ્વનો મહામૂલ્ય શબ્દ બાંડારનથી, કારણ કે, તેની તોલે તે પહોંચી શકતા નથી મટે પ્રેમ એ ધુમાન્તરથીચાલી આવેલુ યોગીનુ યોગદર્શન છે પ્રેમનું યથોચિત

અભિવાદન કરવા માટે સાદારોહામ બીડી શકતા નથી અને, પ્રેમદર્શન ગાર્થ કવિઓ થાક્યા અને શાસ્ત્રીઓ અકળાય્યા ઐતિહાસિકો પણ વામન બન્યા.

હવે હો, આ શરબતનો ઉપાય; મુશ્કેલ, ક્ષણ ! સહુ
કેઈને સમાવી લેવાના સાગરમાંથી ગલીરતાના નીર લઈ આવો.
જાતને પીલી બીજાને સુખ આપવાની શેરડીમાંથી આકર લઈ
આવો, સંયમ લીંબુનો સખરસ ભેળવો. બની જશે મજેદુ
સરબત ! તે પ્રેમનું સરબત તમે ગટગટાવો, બીજાને ગટગટાવો
દો. તેમાંથી પ્રગટશે શાંતિ, ગવાશે સુખના ગીતો, પમાશે પ્રકાશ,
મન ડાબી ઉઠશે, તન નારી ઉઠશે, વાણીમાંથી ફુલડાં ઝરશે,
અંતરના ઉડાણમાંથી અહંકાર જશે.

પછી ? તમે તમારા દિલના દેવ બની જશો, તમે તમારા
હૈયાના હાર તરીકે શુંચાઈ જશો. અરે ! અંગેઅંગે ઉમંગના
રંગોથી રંગાઈ જશો. રંગાવા દો-રંગાવા દો-એજ અભિલાષુ છું !

x x x x

સદ્ભાવનો થાળ

જ્યાં સુધી જીવનમાં જાગૃતિનો પ્રાદુર્ભાવ થતો નથી
ત્યાં સુધી પ્રેમનું પ્રગટીકરણ થવું મુશ્કેલ છે. પ્રેમના પ્રગટીકરણ
માટે ઇદ્રિયિક સુખમાં અમોહ બનવું જોઈએ, નિષ્કામ વૃત્તિના
રાગમાં રંગાઈ જવું જોઈએ, પછી પ્રેમનો સાગર ઉભરાય !

હવે પ્રત્યે દેન બુદ્ધિને અગ્રેસર ન બનાવતાં અદૈત
અબેદ બુદ્ધિને અગ્રેસર બનાવજો. સંસારના જડ પદાર્થમાં
જડાઈ ન જાળે આત્માને આત્માનંદના અમી અંજન આજાળે
કામગુપ્તમાં ઠેકાણ ન કરજો.

જ જીવનના સુંદર કુવારા રહેલા છે કાંસામાં અવાજનો રણધાર છે, પણ તેની કિંમત સોના સમાન નથી !

ઠાળી જમીનમાં પાક સુંદર થાય છે તેમ દુઃખ રૂપી ઠાળી જમીનમાં ધર્મ સારો થાય છે એટલે કહેવત પડી કે, “સુખમાં સાંભરે સોની, દુઃખમાં સાંભરે રામ”

તમારા ઘરે મહેમાન કે મિત્ર આવે તો તમે તેનું સ્વાગત કરો છો. તમારા પૈસા દ્વારા તેની સરભરા કરો છો, કારણ કે, મહેમાન એ તમારી હૂક છે એ તમને પ્રતિકૂળ સંજોગોમાં ભાગ આપે, દુઃખમાં સહાયક થાય છે. તેવી રીતે દુઃખ તમારું મહેમાન બને તો તમે તેનું મહેમાનની માફક સ્વાગત કરો; કારણ કે દુઃખ એ ભવિષ્યમાં અનુકૂળ સંજોગો કરાવનાર છે સુખમાં પાગલ ન બનવા માટેની સુદર સલાહ આપે છે. મહા પુરુષો તો દુઃખને ભેટવા ગયા, તો તમે દુઃખનું સ્વાગત ન કરો ?

દુઃખ જરૂર આપણી આશાની ઠપ્પણીઓ ઠાપી નાખે છે પણ નવી ફૂલ આમચી તૈયાર કરી આપે છે. ડાંખળી કરતાં ફૂલની કિંમત ઘણી છે !

(૯) પ્રેમ એ નહીનો બંધ છે-જે અનેક ખેતરોને હરિયાળાં બનાવે છે અનેક ઘણું અનાજ પકાવીને અનેકને છવાડે છે. પ્રેમ નહીનો બંધ અનેક જાવ્ય જીવોને હરિયાળા બનાવે છે શુભે રૂપી અનાજને પાક પકવીને અનેકને છવાડે છે !! મોહ એ વિક્ષેપી નથી છે, જે અનેક ગામોનાં ગામો ડુબાડે છે... તેવી રીતે મોહ અનેક જીવોને અવસમુદ્રમાં ડુબાડે છે !

(૧૦) પ્રેમ એ મોતીનું પાણી છે, મોહ એ માટલાનું પાણી છે, મોતીના પાણીની કિંમત ઘણી છે, માટલાના પાણીની કિંમત નહિવત પણ નથી

(૧૧) પ્રેમ એ ચક્રમંત્રુ શુભાચર્ય સૌદ્ય છે, મોહ એ દોહ રોગની સદેહાઈ છે

(૧૨) પ્રેમ એ નિરોગી દુધ છે, મોહ એ કાટેલુ રૂધ છે.

(૧૩) સાકર અને મીઠું દેખાવમાં સરખા છે, તેમ પ્રેમ અને મોહ દેખાવમાં સરખા છે, પણ સાકરમાં મધુરતા છે, મીઠામાં ખારશ છે, તેવી રીતે પ્રેમમાં મધુરતા છે, પણ મોહમાં ખારશ છે !

(૧૪) મોહ એ ધાણીના બળદની ઠેરના ઠેરની દહાણી છે, પ્રેમ એ “કદમ કદમ જાદુ એ ના” ની ગોશ્વવંતી પ્રગતિ છે.

(૧૫) પ્રેમ એ ચંદ્રિનાના ચંદ્રિકાની રહેત છે, મોહ એ નદા પ્રાપ્તિ ચિયામાં જકાળાનું છે.

જ જીવનના સુંદર દુવારા રહેલા છે ઠાંસામાં અવાજનો રણુકાર છે, પણ તેની કિંમત સોના સમાન નથી !

ઠાળી જમીનમાં પાક સુંદર થાય છે તેમ દુઃખ રૂપી ઠાળી જમીનમાં ધમ' સારો થાય છે એટલે કહેવત પડી કે, "સુખમાં સાંભરે સોની, દુઃખમાં સાંભરે રામ"

તમારા ઘરે મહેમાન કે મિત્ર આવે તો તમે તેનું સ્વાગત કરો છો. તમારા પૈસા દ્વારા તેની સરભરા કરો છો, કારણ કે, મહેમાન એ તમારી હૂક છે એ તમને પ્રતિકુળ સંજોગોમાં ભાગ' આપે, દુઃખમાં સહાયક થાય છે. તેવી રીતે દુઃખ તમારું મહેમાન બને તો તમે તેનું મહેમાનની માફક સ્વાગત કરો; કારણ કે દુઃખ એ બલિષ્ઠમાં અતુકુળ સંજોગો કરાવનાર છે સુખમાં પાગલ ન બનવા માટેની સુંદર સલાહ આપે છે. મહા પુરુષો તો દુઃખને ભેટવા ગયા, તો તમે દુઃખનું સ્વાગત ન કરો ?

દુઃખ જરૂર આપણી આગાની કબજીઓ કાપી નાખે છે પણ નવી ફૂલ આમણી તૈયાર કરી આપે છે. ઝાંખળી કરતાં ફૂલની કિંમત ઘણી છે !

જીવનનું અમૃત

જી જીવનના હુંદર હુંવારા રહેલા છે. કાંસામાં અવાજનો રણુકાર છે, પણ તેની કિંમત સોના સમાન નથી!

કાળી જમીનમાં પાક હુંદર થાય છે તેમ હુઃખ રૂપી કાળી જમીનમાં ધમ સાદો થાય છે એટલે કહેવત પડી કે, “સુખમાં સાંભરે સોની, હુઃખમાં સાંભરે રામ”

તમારા ઘરે મહેમાન કે મિત્ર આવે તો તમે તેનું સ્વાગત કરો છો તમારા પૈસા દ્વારા તેની સરભરા કરો છો, કારણ કે, મહેમાન એ તમારી હૃદય છે એ તમને પ્રતિકૃતિ હુઃખ તમારું મહેમાન બને તો તમે તેનું મહેમાનની માફક સ્વાગત કરો; કારણ કે હુઃખ એ બિવિધમાં અતુકુંગ સંજોગો કરાવનાર છે સુખમાં પાગલ ન બનવા માટેની સુદર સલાહ આપે છે મહા પુરુષો તો હુઃખને ભેટવા ગયા, તો તમે હાખનું સ્વાગત ન કરો ?

હા જરૂર આપણી આગાની હાખીઓ કાપી છે પણ નવી ફૂલ સામગ્રી તૈયાર કરી આપે છે. ડાંક કરતાં ફૂલની કિંમત ઘણી છે !

જ જીવનના સુંદર કુવારા રહેલા છે કાંસામાં અવાજનો શુભાર છે, પણ તેની કિંમત સોના સમાન નથી !

કાળી જમીનમાં પાક સુંદર થાય છે તેમ દુઃખ રૂપી કાળી જમીનમાં ધર્મ સારો થાય છે એટલે કહેવત પડી કે, “સુખમાં સાંભરે સોની, દુઃખમાં સાંભરે રામ”

તમારા ઘરે મહેમાન કે મિત્ર આવે તો તમે તેનું સ્વાગત કરો છો. તમારા પૈસા દ્વારા તેની સરભરા કરો છો, કારણ કે, મહેમાન એ તમારી હૂક છે એ તમને પ્રતિકુળ સંજોગોમાં માર્ગ આપે, દુઃખમાં સહાયક થાય છે તેવી રીતે દુઃખ તમારું મહેમાન બને તો તમે તેનું મહેમાનની માફક સ્વાગત કરો; કારણ કે દુઃખ એ ભવિષ્યમાં અનુકુળ સંજોગો કરાવનાર છે સુખમાં પાગલ ન બનવા માટેની સુંદર સલાહ આપે છે મહાપુરુષો તો દુઃખને ભેટવા ગયા, તો તમે દુઃખનું સ્વાગત ન કરો ?

દુઃખ જરૂર આપણી આશાની ઠખળીઓ કાપી નાખે છે પણ નવી ફૂલ ગ્રામથી તૈયાર કરી આપે છે ઝાંખળી કરતાં ફૂલની કિંમત ઘણી છે !

(૯) પ્રેમ એ નદીનો બાંધ છે-જે અનેક ખેતરોને હરિયાળાં બનાવે છે અનેક ઘણું અનાજ પકાવીને અનેકને જીવાડે છે. પ્રેમ નદીનો બાંધ અનેક લાભ્ય જીવોને હરિયાળાં બનાવે છે શુભે રૂપી અનાજનો પાક પકવીને અનેકને જીવાડે છે!! મોહ એ વિક્કરેલી નદી છે, જે અનેક ગામોનાં ગાંડુખાડે છે... તેવી રીતે મોહ અનેક જીવોને લવચ્છમુદ્ર ડુખાડે છે !

(૧૦) પ્રેમ એ મોતીનું પાણી છે, મોહ એ માટલ પાણી છે, મોતીના પાણીની કિંમત ઘણી છે, માટલાના પાણીની કિંમત નહિવત પણ નથી

(૧૧) પ્રેમ એ ચક્રમંત્રનું ગુલાબનું સૌંદર્ય છે, મોહ એ ટોઢ રોગની સદેહાઈ છે

(૧૨) પ્રેમ એ નિરોગી દુધ છે, મોહ એ કાટેલું રૂધ છે

(૧૩) સાકર અને મીઠું દેખાવમાં સરખા છે, તેમ પ્રેમ અને મોહ દેખાવમાં સરખા છે, પણ સાકરમાં મધુરતા છે, મીઠામાં ખારાશ છે, તેવી રીતે પ્રેમમાં મધુરતા છે, પણ મોહમાં ખારાશ છે !

(૧૪) મોહ એ ધાણીના બળદની ઠેરના ઠેરની ઠહાણી છે, પ્રેમ એ “કદમ કદમ બહાયે જત” ની ગૌરવવતી પ્રગતિ છે.

(૧૫) પ્રેમ એ સરિનાના ચલિલની રહેલ છે, મોહ એ ગદ પાત્રો સિયામાં જકડાવનું છે.

